

**WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W ŁODZI**

**Raport o stanie sanitarnym
województwa łódzkiego
w 2024 roku**

Marzec 2025

Szanowni Państwo,

niniejszy *Raport o stanie sanitarnym województwa łódzkiego za rok 2024* przedstawia wyniki kompleksowej analizy działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w naszym regionie. Zawiera informacje o stanie sanitarnym naszego województwa, wprowadzonych regulacjach oraz efektywności przeprowadzonych działań kontrolnych. Dokument ten wskazuje również kierunki i wyzwania, jakie czekają stacje sanitarno-epidemiologiczne województwa łódzkiego.

Celem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa sanitarnego poprzez regularne monitorowanie i ocenę stanu sanitarnego, co pozwala skutecznie identyfikować obszary wymagające interwencji oraz podejmować odpowiednie działania naprawcze i zapobiegawcze.

Opracowanie jest skierowane do szerokiego grona odbiorców, nie tylko pracowników ochrony zdrowia, ale także obywateli zainteresowanych zdrowiem publicznym.

Serdecznie polecam lekturę niniejszego opracowania. Mam nadzieję, że będzie ona stanowiła cenne źródło wiedzy na temat stanu zdrowia publicznego i pomoże w podejmowaniu decyzji mających na celu jego polepszenie.

Łódzki Państwowy
Wojewódzki Inspektor Sanitarny
Urszula Jędrzejczyk

PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Województwo łódzkie, leżące w geometrycznym centrum Polski, miało i nadal ma ogromne znaczenie dla jego rozwoju gospodarczego. Przez dwa stulecia województwo słynęło z produkcji włókienniczej i odzieżowej. Przemiany gospodarcze ostatnich lat zmieniły profil gospodarczy regionu. Obecnie najbardziej rozwiniętymi gałęziami są: przemysł lekki włókienniczy i odzieżowy, elektroniczny, elektromaszynowy i chemiczny.

Zajmując obszar 18219 km² (5,8% powierzchni kraju) plasuje się na 9 miejscu co do wielkości wśród województw w kraju. Województwo łódzkie zamieszkuje ok. 2354135 mieszkańców.

Pod względem administracyjnym województwo dzieli się na 24 powiaty, w tym:

- 3 grodzkie: Łódź, Piotrków Trybunalski, Skierniewice;
- 21 ziemskich: bełchatowski, brzeziński, kutnowski, łaski, łęczycki, łowicki, łódzko-wschodni, opoczyński, pabianicki, pajęczański, piotrkowski, poddębicki, radomszczański, rawski, sieradzki, skierniewicki, tomaszowski, wieluński, wieruszowski, zduńsko-wolski, zgierski;
- 177 gmin, w tym 18 miejskich, 117 wiejskich i 42 miejsko-wiejskich;
- 60 miast, 5005 miejscowości wiejskich i 3499 sołectw.

Państwowa Inspekcja Sanitarna od 01.01.2010 roku funkcjonuje w strukturze rządowej administracji zespolonej. Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny jest organem wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu Postępowania Administracyjnego w stosunku do 21 państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych województwa łódzkiego, a jednocześnie organem pierwszej instancji dla 1076 obiektów zlokalizowanych na terenie naszego województwa.

Wśród 21 powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych działających na terenie województwa 6 stacji dysponuje bazą laboratoryjną, natomiast 15 jest wyłącznie stacjami nadzorowymi.

Od 2003 r. funkcjonuje zintegrowana merytorycznie baza laboratoryjna Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. łódzkiego, w skład której wchodzi laboratoria Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łodzi oraz Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych w Piotrkowie Trybunalskim, Skierniewicach, Łodzi, Sieradzu, Wieluniu, Zduńskiej Woli. Laboratoria zapewniają badania i pomiary dla wszystkich jednostek organizacyjnych Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa łódzkiego.

BADANIA WYKONYWANE W ZINTEGROWANYCH MERYTORYCZNIE LABORATORIACH PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI SANITARNEJ WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO:

WSSE w Łodzi

Badania żywności
 Badania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością
 Badania produktów kosmetycznych
 Badania wody:
 - do spożycia przez ludzi
 - ciepłej w kierunku Legionella Sp.
 Badania epidemiologiczne
 Badania papierosów
 Badania środowiska pracy
 Badania z zakresu higieny środowiska
 Badania radiologiczne

PSSE w Łodzi

Badania wody:
 - do spożycia przez ludzi
 - z pływalni i z kąpielisk
 - ciepłej w kierunku Legionella Sp.
 Badania środowiska pracy
 Badania z zakresu higieny środowiska
 Badania epidemiologiczne

PSSE w Skierniewicach

Badania żywności
 Badania produktów kosmetycznych
 Badania wody:
 - do spożycia przez ludzi
 - z pływalni i z kąpielisk
 - ciepłej w kierunku Legionella Sp.
 Badania epidemiologiczne
 Badania środowiska pracy
 Badania z zakresu higieny środowiska

PSSE w Zduńskiej Woli

Badania wody:
 - do spożycia przez ludzi
 - z pływalni i z kąpielisk
 - ciepłej w kierunku Legionella Sp.
 Badania środowiska pracy
 Badania z zakresu higieny środowiska

PSSE w Sieradzu

Badania epidemiologiczne

PSSE w Wieluniu

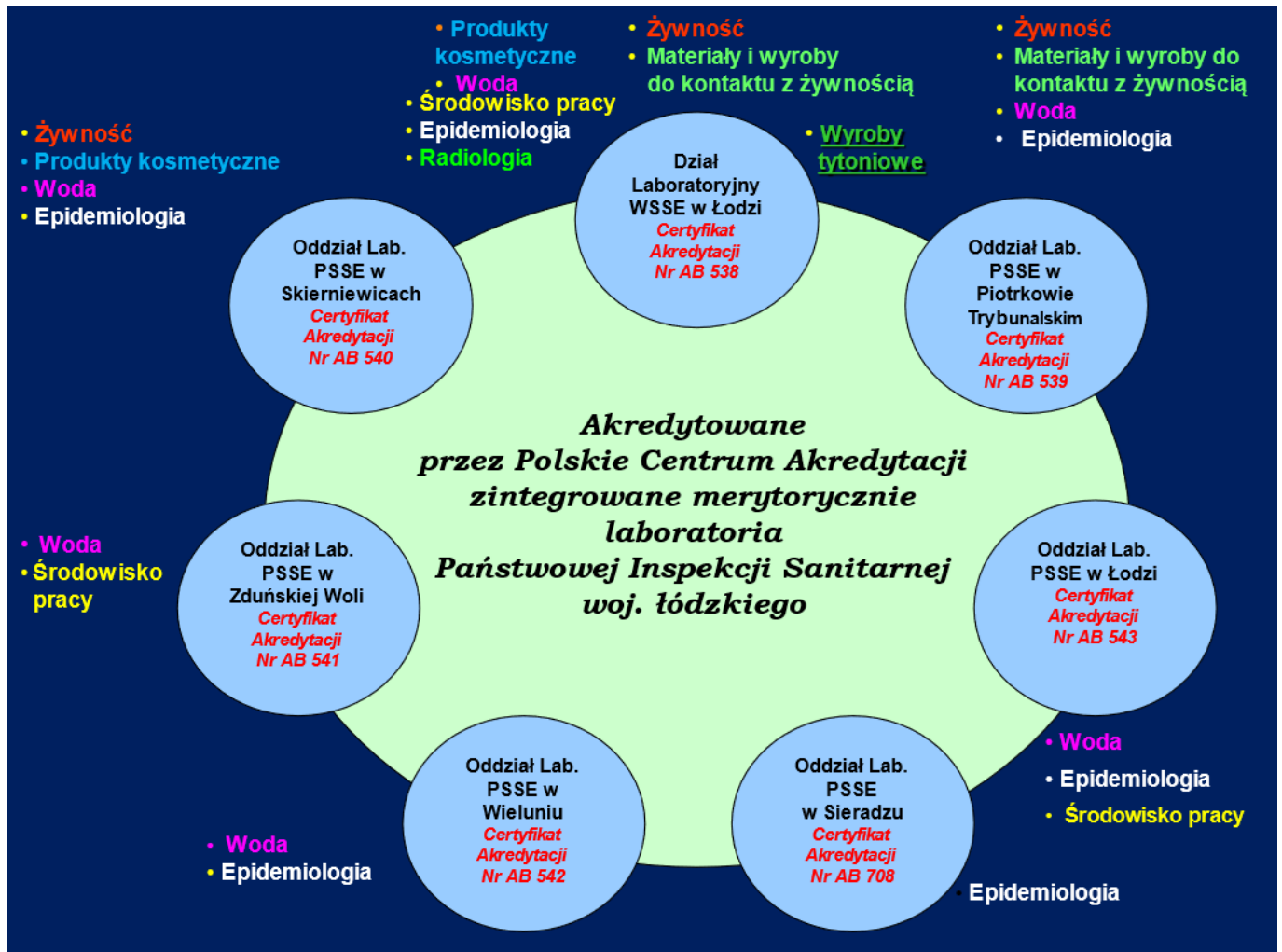
Badania wody:
 - do spożycia przez ludzi
 - z pływalni i z kąpielisk
 - ciepłej w kierunku Legionella Sp.
 Badania epidemiologiczne

PSSE w Piotrkowie Trybunalskim

Badania żywności
 Badania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością
 Badania wody:
 - do spożycia przez ludzi
 - z pływalni i z kąpielisk
 - ciepłej w kierunku Legionella Sp.
 Badania epidemiologiczne

Kompetencje laboratoriów potwierdzają Certyfikaty Akredytacji wydane przez Polskie Centrum Akredytacji, które posiadają wszystkie laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. łódzkiego.

**AKREDYTACJA W ZINTEGROWANEJ MERYTORYCZNIE BAZIE LABORATORYJNEJ PAŃSTWOWEJ
INSPEKCJI SANITARNEJ WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO:**

W Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łodzi funkcjonują m.in.:

- jedyne w kraju urządowe laboratorium kontrolne, powołane rozporządzeniem Ministra Zdrowia, do przeprowadzania weryfikacji maksymalnego poziomu wydzielanych substancji smolistych, nikotyny i tlenku węgla w dymie papierosowym;
- laboratorium badania żywności, działające w ramach agregacji/specjalizacji badań jako jedno z sześciu w strukturach Państwowej Inspekcji Sanitarnej, wykonujące dla potrzeb całego kraju, w ramach urzędowej kontroli i monitoringu, badania pozostałości pestycydów w żywności pochodzenia roślinnego.

Wdrożony w Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa łódzkiego system zarządzania w działalności laboratoryjnej, zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02, poddawany jest co roku ocenie przez Polskie Centrum Akredytacji, w celu potwierdzenia kompetencji do wykonywania badań i pomiarów.

Funkcjonujący system zarządzania w działalności kontrolnej Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa łódzkiego, zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17020:2012, jest weryfikowany podczas procesu auditów wewnętrznych. Zapewnia on jednolity sposób prowadzenia działań kontrolnych w województwie łódzkim.

Doskonalenie funkcjonujących systemów zarządzania, stanowi gwarancję uzyskiwania wiarygodnych i użytecznych wyników badań i ocen zgodności prowadzonych przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Wymagają one od pracowników ciągłego podnoszenia kwalifikacji, co przedkłada się w konsekwencji na wyższą jakość wykonywanych zadań.

Państwowa Inspekcja Sanitarna realizując swoje zadania, na stałe współpracuje z innymi inspekcjami oraz organizacjami na szczeblu centralnym, wojewódzkim i powiatowym, m.in. z: Narodowym Instytutem Zdrowia Publicznego PZH – Państwowym Instytutem Badawczym w Warszawie, Państwową Agencją Atomistyki, Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi, Wojewódzkim Inspektorem Weterynarii w Łodzi, Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska w Łodzi, Państwową Inspekcją Pracy.

W ZAKRESIE EPIDEMIOLOGII

SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA ZAKAŻEŃ I CHOROÓB ZAKAŻNYCH W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W ROKU 2024

W 2024 r. w województwie łódzkim wzrosła zapadalność na wiele rejestrowanych chorób zakaźnych, w tym m.in. na wybrane „choroby wieku dziecięcego”, wybrane choroby inwazyjne, wybrane zakażenia jelitowe, wybrane wirusowe zapalenia wątroby, kleszczowe zapalenie mózgu, grypę, zakażenia wirusem RSV i enterowirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych. Było to spowodowane kilkoma czynnikami, w tym m.in. zwiększeniem liczby kontaktów międzyludzkich i rezygnacją ze środków zapobiegających przenoszeniu zakażenia wirusem SARS-CoV-2 i innych zakażeń, większą liczbą badań w kierunku czynników zakaźnych, spadkiem zainteresowania mieszkańców województwa łódzkiego szczepieniami obowiązkowymi i zalecanymi oraz większą podatnością ludzi na różne zakażenia i choroby zakaźne po wcześniejszych zakażeniach wirusem SARS-CoV-2.

Dane liczbowe na temat zakażeń wirusem SARS-CoV-2 zgłaszanych poprzez system podawane były w 2024 r. codziennie przez Ministerstwo Zdrowia i dostępne były na stronie internetowej www.gov.pl/web/koronawirus. Z dniem 09.01.2025 r. Ministerstwo Zdrowia zaprzestało raportować zakażenia wirusem SARS-CoV-2 w taki sposób. W ramach tego raportowania w okresie 01.01-31.12.2024 r. na terenie województwa łódzkiego odnotowano 5 661 potwierdzonych przypadków zakażeń wirusem SARS-CoV-2 oraz 53 zgony ogółem, w tym 33 zgony w wyniku COVID-19 i 20 zgonów osób zakażonych tym wirusem ze współistniejącymi chorobami. Zgodnie z danymi w Sprawozdaniu rocznym MZ-56 za 2024 r. w województwie łódzkim odnotowano 21 284 wszystkich przypadków zakażeń wirusem SARS-CoV-2 (zapadalność 904,11), w tym potwierdzone, prawdopodobne i możliwe.

W 2024 r. na terenie województwa łódzkiego w czasie kolejnych wzrostów liczb zakażeń wirusem SARS-CoV-2 u mieszkańców województwa łódzkiego wykrywano różne podwarianty wariantu Omicron wirusa SARS-CoV-2 (B.1.1.529, BA.X). Z prowadzonych badań sekwencjonowania genomu tego wirusa wynika, że najczęściej wykrywane były podwarianty: BA.2.86 (45 przypadków), KP.3 (43 przypadki), XBB.1.5-like + F456L (3 przypadki) i XBB.1.5 (1 przypadek).

W 2024 r. w województwie łódzkim w porównaniu z rokiem 2023 nastąpił wzrost zapadalności na choroby wieku dziecięcego. Odnotowano blisko 12-krotny wzrost zapadalności na krztusiec (z 13,08 do 153,18). Zjawisko to występuje w całym kraju i jest wynikiem kilku czynników, w tym m.in. spadku odsetka osób zaszczepionych przeciw krztuścowi, wygasania odporności uzyskanej w wyniku wcześniejszych szczepień, niewykonywania szczepień przypominających i cyklicznego wzrostu liczby chorych na krztusiec co kilka lat.

W mniejszym stopniu niż w przypadku krztuśca wzrosła zapadalność na różyczkę (z 0,63 do 1,19) i świnkę (z 1,73 do 2,42) oraz nieznacznie wzrosła zapadalność na ospę wietrzną (z 382,30 do 389,36).

W 2024 r. zgłoszono 11 przypadków odry (zapadalność 0,47), podczas gdy w roku poprzednim nie odnotowano przypadków tej choroby. Laboratoryjne potwierdzenie zakażenia uzyskano u 9 osób. Zachorowania 2 osób ustalono jako prawdopodobne, ze względu na bliski kontakt z potwierdzonymi przypadkami odry. 4 osoby chore były szczepione przeciw odrze - dwie osoby 2 dawkami, jedna osoba 3 dawkami i jedna osoba 1 dawką szczepionki. W 6 przypadkach zachorowania wystąpiły w ogniskach rodzinnych (3 ogniska dwuosobowe).

Zgodnie z założeniami Światowego Programu Eradykacji Poliomyelitis, każdego roku z terenu województwa łódzkiego powinny być zgłoszone 4 przypadki ostrych porażenia wiotkich u dzieci poniżej 15 roku życia. W 2024 r. zarejestrowano 8 przypadków OPW, w tym 4 przypadki z okresu wcześniejszego. Materiał pobrany od 4 dzieci, które zachorowały w 2024 r., został zbadany w kierunku wirusów poliomyelitis i innych enterowirusów. Wyniki badań były ujemne.

W 2024 r. różnie kształtowała się zapadalność na poszczególne typy wirusowego zapalenia wątroby. Zapadalność na wzw typu A spadła w porównaniu do roku poprzedniego i wynosiła 0,21 (0,30 w 2023 r.). Wszystkie zachorowania zarejestrowane w 2024 r. (5 przypadków) były zachorowaniami sporadycznymi i rodzimymi.

Analizując sytuację epidemiologiczną wzw typu B i C w danym roku, należy brać pod uwagę przede wszystkim ostre przypadki tych chorób. Przypadki przewlekłe są rejestrowane dopiero w momencie rozpoznania, a do zakażenia dochodzi w poprzednich latach. W 2024 r. nie odnotowano przypadków ostrego wzw typu C (8 przypadków w 2023 r.). Na ostre wzw typu B w 2024 r. zachorowały 3 osoby (1 przypadek w 2023 r.). U jednej z chorych osób do zakażenia doszło prawdopodobnie w wyniku przygodnych kontaktów seksualnych, w pozostałych dwóch przypadkach domniemaną przyczyną zakażenia były drobne zabiegi medyczne związane z naruszeniem ciągłości tkanek. Jedna z chorych osób otrzymała uprzednio pełny cykl szczepień przeciw wzw typu B. W 2024 r. zapadalność na przewlekłe wzw typu B wzrosła z 12,45 do 14,49, zaś zapadalność na przewlekłe wzw typu C z 8,94 do 9,85.

W 2024 r. wzrosła zapadalność na inwazyjną chorobę pneumokokową z 5,48 do 7,48. Spośród wszystkich 176 chorych, zmarło 30 osób. Najczęstszą, bo rozpoznawaną u ok. 66% chorych, postacią choroby była posocznica. Rzadziej wykrywano zapalenie płuc i zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.

Inwazyjną chorobę meningokokową w 2024 r. zgłoszono u 8 osób (zapadalność 0,34). We wszystkich przypadkach rozpoznano zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych. Nie odnotowano zgonów z powodu tej choroby. W roku poprzednim liczba przypadków inwazyjnej choroby meningokokowej wynosiła 9 (zapadalność 0,38).

W 2024 r. zarejestrowano więcej niż w roku 2023 przypadków inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pyogenes*. Ogółem zapadalność na tę chorobę wynosiła 17,46 i była wyższa niż w roku poprzednim, kiedy osiągnęła wartość 13,46. Różę rozpoznano u ok. 89% pacjentów. Zespół wstrząsu toksycznego wystąpił u ok. 2% osób. Z powodu inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pyogenes* zmarły 3 osoby, u których rozpoznano zespół wstrząsu toksycznego.

Na inwazyjną chorobę wywołaną przez *Haemophilus influenzae* w 2024 r. zachorowało 20 osób, zapadalność wyniosła 0,85 i była wyższa niż w 2023 r., kiedy wynosiła 0,51. Spośród wszystkich zachorowań na inwazyjną chorobę wywołaną przez *Haemophilus influenzae*, 5 osób zachorowało na posocnicę, a u 2 rozpoznano zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i/lub mózgu. Pozostałe przypadki przebiegały najczęściej pod postacią zapalenia płuc. Spośród wszystkich chorych, 3 osoby zmarły. Przyczyną zgonu w każdym z tych przypadków było zapalenie płuc.

Na inne rodzaje bakteryjnych zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych lub mózgu w 2024 r. zachorowało 16 osób (zapadalność 0,68), a w 2023 r. zgłoszono je u 23 osób (zapadalność 0,93).

W 2024 r. zapadalność na wirusowe zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych wynosiła 1,66 i była wyższa, niż w roku 2023, kiedy osiągnęła wartość 0,89. Prawie połowę przypadków wirusowych zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych stanowiły przypadki wywołane przez enterowirusy (20 przypadków). Zapadalność na enterowirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych miała w roku 2024 wartość 0,85, zaś w 2023 r. była prawie 3 razy niższa (0,30). Większość zachorowań wystąpiła w okresie czerwiec – wrzesień 2024 r. Nie udało się ustalić powiązań pomiędzy zachorowaniami.

W ostatnich latach w całym kraju rośnie zapadalność na choroby przenoszone przez kleszcze. Wiąże się to prawdopodobnie z ociepleniem klimatu, lepszymi warunkami bytowania kleszczy i lepszą wykrywalnością tych chorób. W 2024 r. w naszym województwie zapadalność na boreliozę z Lyme była wyższa niż w roku 2023 i wynosiła 52,33 (w roku poprzednim 38,22). W ogólnej liczbie 1 232 zachorowań zmniejszył się udział przypadków neuroboreliozy. W 2024 r. neuroboreliozę rozpoznano u ok. 4% chorych na boreliozę, a zapadalność dla tej postaci choroby miała wartość 2,25 (w roku poprzednim 3,50). Zapadalność na kleszczowe zapalenie mózgu w roku 2024 wynosiła 1,44 i była ponad 2 razy wyższa niż w roku 2023, kiedy osiągnęła wartość 0,63.

W naszym województwie w 2024 r. odnotowano tyle samo, co w 2023 r., czyli 14 zachorowań na legionelozę (zapadalność 0,59). 13 przypadków zostało ustalonych jako choroba legionistów, a 1 przypadek jako gorączka Pontiac. Spośród osób, u których rozpoznano chorobę legionistów, zmarło 3 chorych. Narażenie środowiskowe udało się ustalić u 7 chorych. Były to pobyty w klimatyzowanych hotelach za granicą i w ośrodku wypoczynkowym w Polsce, zabiegi rehabilitacyjne przy użyciu wirówki wodnej oraz korzystanie z natrysków w obiektach użyteczności publicznej i z basenu z mgiełką wodną.

W 2024 r. u osób powracających z podróży zagranicznych wystąpiło 9 przypadków gorączki denga (zapadalność 0,38) i 2 przypadki malarii wywołanej przez *Plasmodium falciparum* (zapadalność 0,08). Osoby chore na gorączkę denga podróżowały do Tajlandii, Tanzanii, Indonezji, Wenezueli, Wietnamu i Martyniki, a osoby chore na malarię wróciły z Tanzanii. W roku wcześniejszym były to odpowiednio 4 przypadki gorączki denga i 3 przypadki malarii.

Spośród chorób wrodzonych w 2024 r. w województwie łódzkim zarejestrowano 1 przypadek wrodzonej toksoplazmozy. Ponadto w 2024 r. nie odnotowano przypadków choroby Creutzfeldta-Jakoba, zaś w 2023 r. zarejestrowano 2 przypadki.

W 2024 r. rejestrowano dalszy wzrost liczby przypadków zakażeń jelitowych wywołanych przez *Clostridioides difficile* (z 2140 do 2225) i zatruc pokarmowych salmonelozowych (z 679 do 705). Wzrosła również liczba wirusowych zakażeń jelitowych wywołanych przez rotawirusy (z 293 do 714) i zakażeń norowirusowych (z 382 do 512). W 2024 r. zarejestrowano także 1 przypadek zatrucia jadem kiełbasianym o nieustalonym źródle zakażenia, podobnie jak w 2023 r. W 2024 r. odnotowano również 17 przypadków bakteryjnych zakażeń jelitowych wywołanych przez *Escherichia coli* enterokrwotoczną (8 przypadków w 2023 r.). U 4 osób chorych rozpoznano zespół hemolityczno-mocznicowy. W 2023 r. u 1 osoby chorej wystąpił HUS.

W 2024 r. zarejestrowano 68 ognisk zbiorowych zatruc/zakażeń jelitowych. Miejscem wystąpienia tych ognisk były najczęściej mieszkania prywatne, rzadziej szpitale, przedszkola, żłobki, szkoły, hotele, sala weselna, restauracja, obóz/biwak młodzieżowy i ZOL. Najczęstszym ustalonym czynnikiem etiologicznym ognisk były bakterie *Salmonella* (45 ognisk), a główną podejrzaną ich przyczyną było użycie do potraw zakażonych surowców poddanych niewystarczającej obróbce cieplnej oraz zaniedbania higieniczne w przygotowywaniu i przechowywaniu potraw.

Największe ognisko wystąpiło w jednym z przedszkoli na terenie powiatu poddębickiego. W ognisku tym zachorowały 62 osoby. Czynnikiem etiologicznym zachorowań była bakteria *Salmonella enteritidis*.

W 2024 r. odnotowano 275 zachorowań na gruźlicę (zapadalność 11,68), czyli o 53 przypadki mniej niż w 2023 r. (328 przypadków - 13,83). Najwyższą zapadalność odnotowano w grupach wiekowych 45-64 (19,51) oraz 65 i więcej (12,93). Wyższą zapadalność na gruźlicę notowano wśród mieszkańców miast (12,33) niż wsi (10,62) oraz wśród mężczyzn (16,76) niż kobiet (7,05).

W sezonie epidemicznym 2023/2024 (od 01.09.2023 r. do 30.04.2024 r.) do Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych województwa łódzkiego zgłoszono 151 przypadków zachorowań na grypę potwierdzonych badaniem molekularnym, w tym 47 u dzieci do 14 r.ż. (31,12%), 8 210 przypadków zachorowań na grypę potwierdzonych wynikiem szybkiego testu antygenowego oraz 2 226 przypadków zakażeń wirusem RSV potwierdzonych wynikiem szybkiego testu antygenowego, w tym 1 249 u dzieci do lat 2 (56,10%). W ramach systemu epidemiologicznego i wirusologicznego nadzoru nad grypą Sentinel, prowadzonego w wybranych placówkach POZ w województwie łódzkim, w pracowni wirusologii Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Łodzi w ww. okresie przebadano 267 próbek (badanie molekularne) od mieszkańców województwa łódzkiego. U chorych w pobranych próbkach (wymaz z gardła i nosa) stwierdzono obecność materiału genetycznego dla wirusów: grypy typu A, A/H1N1 i A/H3N2, paragrypy typu 4 i 3, RSV typu A i B, adenowirusów i metapneumowirusów oraz SARS-CoV-2. W okresie tym do Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie łódzkim wpłynęła informacja o zgonach 14 mieszkańców województwa łódzkiego, u których stwierdzono zakażenie wirusami grypy (w tym u 8 wirusem grypy typu A, a u 1 wirusem grypy typu B). Osoby te narażone były na cięższy przebieg choroby z uwagi na wiek i choroby przewlekłe.

W sezonie epidemicznym 2024/2025 (od 01.09.2024 r. do 28.02.2025 r.) zgłoszono 203 przypadki zachorowań na grypę potwierdzone badaniem molekularnym, w tym 65 u dzieci do lat 14 (32 %), 29 312 przypadków zachorowań na grypę potwierdzonych wynikiem szybkiego testu antygenowego oraz 1 877 przypadków zakażeń wirusem RSV potwierdzonych wynikiem testu antygenowego, w tym 865 u dzieci do lat 2 (46 %). W ramach systemu Sentinel w pracowni wirusologii WSSE w Łodzi w ww. okresie przebadano 91 próbek (badanie molekularne) od mieszkańców województwa łódzkiego. W pobranych próbkach wykrywano wirusy: grypy typu A, A/H1N1, A/H3N2 i B, wirusy paragrypy typu 3 i 4, RSV typu A i B, adenowirusy, bokawirusy i metapneumowirusy.

W ww. okresie do Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie łódzkim wpłynęły informacje o zgonach 33 mieszkańców województwa łódzkiego, u których stwierdzono zakażenie wirusami grypy (w tym u 1 wirusem grypy typu B, u 1 mieszkańca jednocześnie zakażenie wirusem grypy typu A i B, a u pozostałych zakażenie wirusami grypy typu A). Osoby te z uwagi na wiek i choroby przewlekłe były narażone na cięższy przebieg grypy.

W 2024 r. odnotowano 191 przypadków nowych zakażeń HIV, a w 2023 r. - 145 przypadków. Spadła natomiast liczba zachorowań na AIDS – 11 przypadków (13 przypadków w 2023 r.). W 2024 r. obserwowano również dalszy wzrost liczby innych chorób przenoszonych drogą płciową, takich jak: rzeżączka (z 72 do 75 przypadków) i zakażenia wywołane przez Chlamydie (z 47 do 59). Spadła natomiast liczba przypadków kiły (z 318 do 240).

Ogólna liczba przypadków pokąsań ludzi przez zwierzęta w województwie łódzkim w 2024 r. wyniosła 2 527 przypadków, w tym u 690 osób podjęto szczepienia poekspozycyjne przeciw wściekliznie. Odnotowano 83 pokąsania po kontakcie ze zwierzętami dzikimi, z czego 74 osoby zostały zaszczepione przeciw wściekliznie. Sprawcami tych pokąsań były: szczury, wiewiórki, nietoperze, myszy, lisy, jeże i kuny. Natomiast w 2023 r. ogólna liczba przypadków pokąsań w województwie łódzkim wynosiła 2 649 przypadków, po których 596 osób zostało zaszczepionych przeciw wściekliznie. Odnotowano 73 przypadki pokąsań po kontakcie ze zwierzętami dzikimi, po których 50 osób zostało zaszczepionych przeciw wściekliznie. W latach 2005-2016 i w latach 2018-2024 na terenie województwa łódzkiego nie rejestrowano zachorowań zwierząt na wściekliznę.

Z powodu zakażeń i chorób zakaźnych w 2024 r. w województwie łódzkim zmarło 191 osób. Odnotowano 61 przypadków zgonów osób zakażonych wirusem SARS-CoV-2 w grupie wiekowej 60+. Pozostałe zgony spowodowane były przez: zapalenie jelit wywołane przez *Clostridioides difficile* (31 osób), gruźlicę (18 osób), posocznicę wywołaną przez *Streptococcus pneumoniae* (10 osób), posocznicę nieokreśloną (11 osób), choroby wywołane przez HIV (2 osoby) oraz grypę i zapalenie płuc (32 osoby), w tym 14 zgonów z powodu grypy. Porównywalnie w 2023 r. zmarło 221 osób. Większość przypadków zgonów, tj. 144 stanowiły zgony osób zakażonych wirusem SARS-CoV-2. Przyczyny pozostałych zgonów to: zapalenie jelit wywołane przez *Clostridioides difficile* (27 osób), gruźlica (11 osób), posocznica wywołana przez *Streptococcus pneumoniae* (3 osoby), choroby wywołane przez HIV (6 osób) i grypa (11 osób).

WYKONANIE SZCZEPIEŃ OBOWIĄZKOWYCH W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W 2024 R.

Zgodnie z obowiązującymi w 2024 r. przepisami prawnymi dzieci i młodzież podlegały następującym obowiązkowym szczepieniom ochronnym przeciw: gruźlicy, wzw typu B, błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis, odrze, śwince, różyczce, inwazyjnym zakażeniom *Haemophilus influenzae* typu b, inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* i zakażeniom powodowanym przez rotawirusy. Wymienione szczepienia wykonywane są u dzieci i młodzieży w określonym wieku i cyklach. Ponadto, od czerwca 2023 r. realizowany jest program szczepień powszechnych przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego. W 2024 r. wprowadzona została dodatkowa możliwość wykonywania tych szczepień w szkołach. W 2024 r. rozpoczęto również realizację szczepień zalecanych przeciw krztuścowi dla kobiet w ciąży. Do wykonania ww. szczepień stosuje się szczepionkę Tdap przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi z obniżoną zawartością antygenów błonicy i krztuśca.

Przeciw gruźlicy zaszczepiono 97,43% dzieci urodzonych w 2024 r. (w 2023 r. 97,39%). W pierwszej dobie życia zaszczepiono 32,31% noworodków (w roku wcześniejszym 34,43%). W 2024 r. odsetek dzieci zaszczepionych przeciw wzv typu B w 1 r.ż. wynosił 83,68% (w 2023 r. 85,02%).

Szczepienie pierwotne szczepionką DTP wykonano u 49,51% dzieci urodzonych w 2024 r. (w 2023 r. 48,54%). Cykl szczepienia pierwotnego i dawkę uzupełniającą szczepionki DTP otrzymało 94,96% dzieci urodzonych w 2023 r. (w roku wcześniejszym 94,53%). Szczepionką DTaP zaszczepiono 54,97% dzieci w 6 r.ż. (w roku poprzednim 52,36%). Przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi w roku 2024 zaszczepiono 63,36% dzieci w 14 r. ż. (w 2023 r. 63,91%). Natomiast przeciw błonicy i tężcowi zaszczepiono 75,73% młodzieży w 19 r.ż. (w roku poprzednim 77,32%).

W 2024 r. szczepieniami przeciw poliomyelitis objęto 49,41% dzieci w 1 r.ż. (w 2023 r. 48,15%). Szczepienie pierwotne i dawkę uzupełniającą otrzymało 94,75% dzieci w 2 r.ż. (94,47% w roku poprzednim). Szczepieniem przeciw poliomyelitis w 6 r.ż. objęto 54,96% dzieci (52,1% w 2023 r.).

Szczepionką potrójną przeciw odrze, śwince i różyczce zaszczepiono 74,59% dzieci w 2 r.ż. (w 2023 r. 72,08%). Dawką przypominającą (6 r.ż.) objęto 53,23% (w 2023 r. - 50,43%).

Szczepienia pierwotne przeciw inwazyjnym zakażeniom *Haemophilus influenzae* typu b wykonano u 49,18% dzieci urodzonych w 2024 r. (w 2023 r. 48,22%). Natomiast 94,56% dzieci urodzonych w 2023 r. zaszczepiono pierwotną lub uzupełniającą dawką szczepionki, podobnie jak w roku wcześniejszym - 94,52%.

Szczepienie pierwotne przeciw inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* wykonano u 59,96% dzieci urodzonych w 2024 r. (w 2023 r. 59,95%). Pełny cykl szczepień wykonano u 65,82% dzieci urodzonych w 2023 r. (w roku wcześniejszym 63,37%). Natomiast 29,28% dzieci z 2023 rocznika wykonane miało tylko szczepienie pierwotne (w roku wcześniejszym odpowiednio 31,71%).

Przeciw zakażeniom wywołanym przez rotawirusy w pełnym cyklu zaszczepiono 59,10% dzieci urodzonych w roku 2024 (w 2023 r. 60,11%).

Wykonanie poszczególnych obowiązkowych szczepień ochronnych w województwie łódzkim w 2024 r. utrzymuje się na porównywalnym poziomie do roku poprzedniego. Spadek odsetka wykonanych obowiązkowych szczepień ochronnych dotyczy dzieci do ukończenia 2 r.ż. (szczepienie przeciw wzw typu B oraz przeciw rotawirusom). Istotny wzrost stanu zaszczepienia p/błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis, odrze, śwince i różyczce odnotowano u dzieci w 6 r.ż. Wzrost stanu zaszczepienia odnotowano również dla szczepień przeciw błonicy i tężcowi wśród młodzieży w 19 r. ż.

W 2024 r. wśród mieszkańców województwa łódzkiego odnotowano łącznie 162 przypadki podejrzeń/rozpoznań niepożądanych odczynów poszczepiennych (w 2023 r. 111 przypadków). W większości były to łagodne NOP-y stanowiące ponad 88% wszystkich zgłoszonych odczynów, najczęściej pod postacią nasilonego odczynu w miejscu wstrzyknięcia oraz gorączki. Ponadto odnotowano 16 przypadków poważnych NOP-ów oraz 2 przypadki ciężkich NOP-ów.

Największą liczbę NOP zgłoszono po jednoczasowym podaniu kilku preparatów szczepionkowych. Preparatami, które najczęściej powodowały zgłoszenia NOP-ów były: DTP z pełnokomórkowym komponentem krztuśca (22 zgłoszenia podejrzeń/rozpoznań NOP-ów), Infanrix IPV stosowany do szczepienia przypominającego w 6 r.ż. (18 zgłoszeń podejrzeń/rozpoznań NOP-ów) oraz MMRvaxPro stosowany do uodparniania przeciw odrze, śwince oraz różyczce (17 zgłoszeń podejrzeń/rozpoznań NOP-ów). Odnotowano również 7 przypadków NOP-ów po szczepieniach p/HPV. W 2024 r. nie zgłoszono podejrzeń/rozpoznań niepożądanych odczynów poszczepiennych po szczepieniach zalecanych przeciw krztuścowi u kobiet w ciąży. Dodatkowo zgłoszono 2 przypadki niepożądanych odczynów poszczepiennych po szczepieniach p/COVID-19.

STAN SANITARNO-HIGIENICZNY PODMIOTÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W 2024 R.

W województwie łódzkim w 2024 r. pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się 3 967 podmiotów wykonujących działalność leczniczą, w tym 77 szpitali i 3 890 placówek lecznictwa otwartego. Wśród placówek lecznictwa otwartego funkcjonowały przychodnie POZ, przychodnie specjalistyczne, wiejskie ośrodki zdrowia, przychodnie NZOZ i gabinety indywidualnych praktyk lekarskich.

W podmiotach tych zostało przeprowadzonych 2 931 kontroli sanitarnych oraz 930 kontroli wykonawstwa szczepień ochronnych. W wyniku tych kontroli wydano 84 decyzje administracyjne zobowiązujące do poprawy stanu sanitarno-technicznego kontrolowanych podmiotów leczniczych oraz nałożono 11 mandatów karnych na łączną sumę 2 500,00 zł.

Podmioty lecznicze nadzorowane były w zakresie stanu sanitarno-technicznego, czystości bieżącej i zabezpieczenia przeciwepidemicznego, w tym prawidłowości przeprowadzania procesów dezynfekcji i sterylizacji, zaopatrzenia w sprzęt jednorazowego użytku i materiały opatrunkowe oraz w zakresie wykonywania szczepień ochronnych.

W trakcie przeprowadzanych kontroli sanitarnych stwierdzane były uchybienia dotyczące braku dostosowania dla osób niepełnosprawnych, braku prawidłowej wentylacji na blokach operacyjnych i salach intensywnej opieki medycznej, braku postępowego, jednokierunkowego ruchu pacjentów, narzędzi i sprzętu medycznego na blokach operacyjnych, braku centralnych sterylizatori zorganizowanych zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2022 r., poz. 402) oraz braki dotyczące zaplecza magazynowego i odpowiednio wyposażonych brudowników.

Ogólnie stan sanitarno-techniczny podmiotów wykonujących działalność leczniczą można określić jako dobry. W podmiotach leczniczych w 2024 r. przeprowadzone zostały liczne prace remontowe i modernizacyjne w celu poprawy stanu sanitarno-technicznego poszczególnych pomieszczeń i sprzętów oraz dostosowania placówek do wymagań ww. rozporządzenia Ministra Zdrowia. Większe prace modernizacyjno-remontowe wykonane były m.in. w:

- Miejskim Centrum Medycznym Jonscher im. dr K. Jonschera w Łodzi ul. Milionowa 14 - Oddział Neurologiczny i Oddział Rehabilitacji Neurologicznej,
- Instytucie „Centrum Zdrowia Matki Polki” w Łodzi ul. Rzgowska 281/289 - Klinika Onkologii, Klinika Neurologii Rozwojowej i Epileptologii oraz Szpitalny Oddział Ratunkowy,
- Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego Nr 1 im. N. Barlickiego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi ul. Kopcińskiego 22 - Oddział Kliniczny Okulistyki z Odcinkiem dla Dzieci i szyb windy w budynku głównym,
- Wojewódzkim Specjalistycznym Szpitalu im. dr Wł. Biegańskiego w Łodzi ul. Kniaziewicz 1/5 - Pracownia Hemodynamiki, izba przyjęć dermatologiczna i szyb windy przy Poradni Specjalistycznej,
- Wojewódzkim Wielospecjalistycznym Centrum Onkologii i Traumatologii im. M. Kopernika ul. Pabianicka 62 - Szpitalny Oddział Ratunkowy oraz Oddział Intensywnej Terapii i Anestezjologii,
- Samodzielnym Publicznym Zespole Opieki Zdrowotnej w Pajęcznie - Oddział Chorób Wewnętrznych i Izba Przyjęć,
- Szpitalu Specjalistycznym w Brzezinach - Szpitalny Oddział Ratunkowy.

Zaopatrzenie podmiotów leczniczych w sprzęt jednorazowego użytku jak: igły, strzykawki, rękawice czy materiały opatrunkowe jest wystarczające. We wszystkich podmiotach leczniczych środki dezynfekcyjne dostępne są w ilościach wystarczających.

Na terenie województwa działają dwie komory dezynfekcyjne znajdujące się poza podmiotami leczniczymi (w Ambulatorium z Izłą Przyjęć Aresztu Śledczego w Piotrkowie Trybunalskim i w Zakładzie Karnym w Garbolinie w powiecie łęczyckim). Aktualnie w żadnym podmiocie leczniczym na terenie województwa łódzkiego nie ma czynnych komór dezynfekcyjnych.

Sterylizacja narzędzi, materiałów opatrunkowych i bielizny w podmiotach leczniczych odbywa się w autoklawach (para wodna pod zwiększonym ciśnieniem) na miejscu lub podpisane są umowy na świadczenie usług sterylizacyjnych z innymi podmiotami.

W 12 szpitalach na terenie województwa łódzkiego zorganizowane są sterylizatornie z podziałem na strefę brudną, czystą i sterylną. Wykonywane są tam wszystkie czynności związane z przygotowaniem do sterylizacji sprzętu wielokrotnego użytku i bielizny jak: dezynfekcja i mycie w automatycznych urządzeniach, sortowanie, pakowanie, sterylizacja i przechowywanie w wyznaczonych magazynach. Sterylizatornie wyposażone są w przelotowe i nieprzelotowe autoklawy parowe i sterylizatory na tlenek etylenu. Na bieżąco dokonywane są oceny procesów sterylizacji oraz oceny kontroli wewnętrznej procesów skuteczności sterylizacji przy uwzględnieniu wskaźników fizycznych, chemicznych i biologicznych. Istnieje możliwość powiązania procesu sterylizacji sprzętu z konkretnym pacjentem.

We wszystkich podmiotach leczniczych, wykonujących działalność leczniczą w rodzaju świadczenia szpitalne powołane są Zespoły i Komitety ds. Kontroli Zakażeń Szpitalnych zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2023 r., poz. 1284 ze zmianami). Kierownicy tych podmiotów są obowiązani do wdrożenia systemu zapobiegania i zwalczania zakażeń szpitalnych, w tym m. in. ocenę ryzyka, monitorowanie i rejestrację zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych, zapewnienie dostępu do całodobowych badań laboratoryjnych, w tym badań mikrobiologicznych i organizację udzielania świadczeń zdrowotnych w sposób zapewniający zapobieganie zakażeniom szpitalnym i czynnikom alarmowym. W podmiotach leczniczych prowadzone są kontrole wewnętrzne w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.

Aktualnie podsumowywane są dane liczbowe na temat ognisk epidemicznych i czynników alarmowych w szpitalach województwa łódzkiego w 2024 r. W związku z tym możliwe jest obecnie podanie danych z roku wcześniejszego.

W 2023 r. na terenie województwa łódzkiego zarejestrowano 180 ognisk epidemicznych w szpitalach. 125 ognisk miało etiologię wirusową, w tym 120 ognisk było wywołanych wirusem SARS-CoV-2, 4 wirusami grypy, a 1 ognisko wirusem ospy wietrznej. Spośród 54 ognisk bakteryjnych odnotowano 36 ognisk wywołanych przez *Clostridioides difficile*, 10 przez *Klebsiella pneumoniae*, 7 przez *Acinetobacter baumannii* oraz 1 ognisko wywołane przez *Escherichia coli*. Zarejestrowano również 1 ognisko wywołane przez świerzbowca ludzkiego.

Wśród czynników alarmowych wykrywanych u pacjentów przebywających w szpitalach województwa łódzkiego w 2023 r. najwyższą zapadalnością charakteryzowały się: *Clostridioides difficile* (3,42), *Klebsiella* spp. ESBL(+) (3,34), *Escherichia coli* ESBL(+) (2,39), *Acinetobacter* spp. (1,58), rotawirusy (1,48), MRSA (1,29), *Enterococcus faecalis* VRE (0,81), *Enterococcus faecium* VRE (0,79) i *Klebsiella pneumoniae* MBL/NDM(+) (0,60).

Poprawie uległo wykonywanie badań mikrobiologicznych w szpitalach w celu wykrywania czynników etiologicznych zakażeń w porównaniu z wcześniejszymi latami. W 2023 r. liczba badań mikrobiologicznych na łóżko szpitalne wynosiła 25,08, podczas gdy w 2022 r. – 21,52.

W przedstawionych ocenach i sytuacji podane zostały dane liczbowe według stanu na dzień 28.02.2025 r., które mogą ulec korektom. Zapadalność została policzona na 100 tys. ludności lub 1 tys. pacjentów szpitali.

Przygotowała:

Anna Guzek

Kierownik Oddziału Nadzoru Epidemiologii WSSE

W ZAKRESIE HIGIENY ŚRODOWISKA

W ZAKRESIE NADZORU HIGIENY KOMUNALNEJ

W ewidencji inspekcji sanitarnej województwa łódzkiego w 2024 roku znajdowało się: 557 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę, 172 inne podmioty zaopatrujące w wodę przeznaczoną do spożycia, 25 kąpielisk, 3 miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli.

Jakość wody do spożycia w wodociągach zaopatrujących mieszkańców województwa łódzkiego

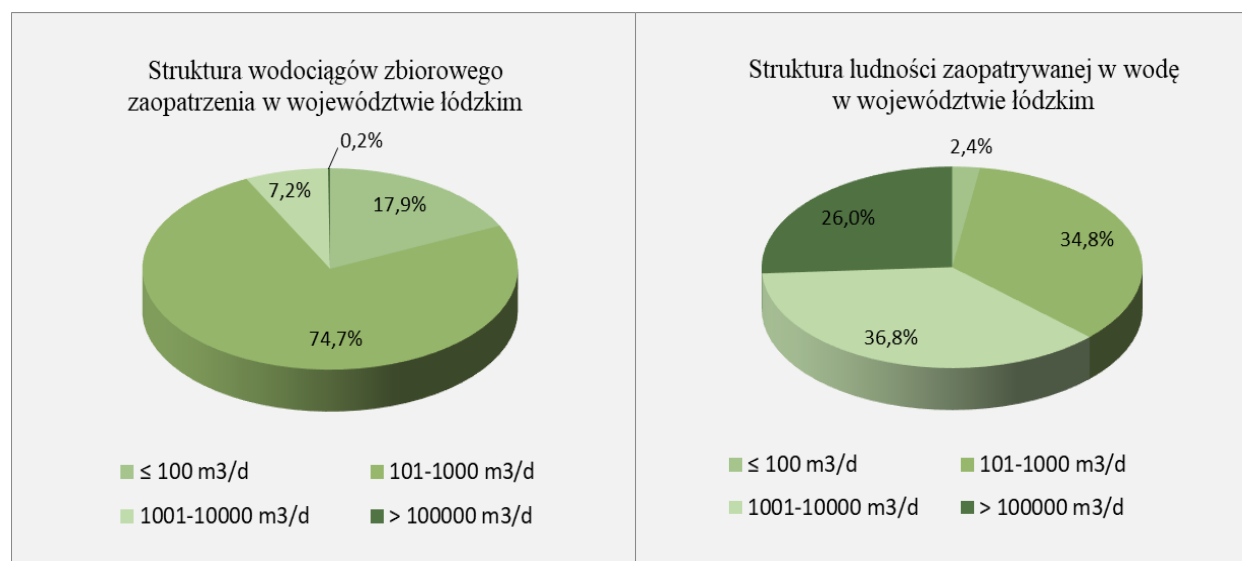
W 2024 roku około 2.161.000 mieszkańców województwa łódzkiego było zaopatrywanych w wodę przez 554 wodociągi zbiorowego zaopatrzenia o różnej wydajności:

- poniżej 100 m³/d – 100 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia zaopatrujące 2,4% ludności,
- 101 – 1000 m³/d – 413 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia zaopatrujących 34,8% ludności,
- 1001 - 10000 m³/d – 40 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia zaopatrujących 36,8% ludności,
- powyżej 100000 m³/d – 1 wodociąg zaopatrujący 27,2% ludności.

Nie odnotowano wodociągów o produkcji wody wynoszącej 10001 – 100000 m³/d.

Ponadto 1,2% mieszkańców województwa łódzkiego zaopatrywała się w wodę z własnych ujęć lokalnych lub studni przydomowych, czyli o 0,7% mniej niż w roku ubiegłym.

Struktura wodociągów zbiorowego zaopatrzenia według produkowanej wody oraz zaopatrywanej ludności przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w województwie łódzkim w 2024 roku.

Skontrolowano i oceniono jakość wody w 99,5% wodociągów zbiorowego zaopatrzenia oraz w 94,8% innych podmiotów zaopatrujących w wodę przeznaczoną do spożycia.

Nie dokonano oceny jakości wody w 3 wodociągach zbiorowego zaopatrzenia, którego ujęcia zostały czasowo wyłączone z eksploatacji z powodu modernizacji (woda była dostarczana z innych wodociągów) oraz w 9 wodociągach lokalnych z uwagi na nieczynne ujęcia wody (podmioty zawiesiły działalność lub obiekty podłączone były do sieci wodociągów zbiorowego zaopatrzenia).

Państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni województwa łódzkiego mając na względzie bezpieczeństwo zdrowotne konsumentów/odbiorców usług, ze względu na przekroczenia parametrów mikrobiologicznych (*Escherichia coli*, *Enterokoki*) orzekli brak przydatności wody do spożycia dla 25 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia oraz 14 innych podmiotów zaopatrujących w wodę przeznaczoną do spożycia.

Wydane były decyzje administracyjne, którymi zobowiązano producentów wody do czasowego unieruchomienia wodociągów poprzez wydanie zakazu korzystania z wody do celów spożywczych oraz zapewnienie odbiorcom wody zgodnej z wymaganiami. Konsumenci byli zaopatrywani w wodę o odpowiedniej jakości z innego ujęcia, wodę z beczkowozów lub w wodę konfekcjonowaną. Na koniec 2024 roku jakość wody we wszystkich funkcjonujących wodociągach oceniono jako przydatną do spożycia.

Odsetek wodociągów, w których stwierdzano krótkotrwały brak przydatności wody do spożycia w 2024 r. w porównaniu z ubiegłym rokiem nieznacznie zmalał (o 0,8%) i wynosił 5,3 %, natomiast dla warunkowej przydatności wody do spożycia wynosił 11,2 % i spadł o 0,5% w porównaniu z 2023 rokiem.

Ocena skolonizowania instalacji wody ciepłej bakteriami Legionella sp. w stacjonarnych podmiotach leczniczych oraz obiektach zamieszkania zbiorowego

Ciepła woda użytkowa jest środowiskiem dla rozwoju bakterii Legionella sp., a czynnikiem sprzyjającym ich rozwojowi i namnażaniu jest temperatura wody w zakresie 20-48°C. Do zakażenia bakteriami Legionella sp. dochodzi na skutek wdychania skażonego aerozolu wodno-powietrznego. Osobami narażonymi na zakażenia są chorzy przebywający w szpitalach, zakładach opiekuńczo-leczniczych, mieszkańcy domów pomocy społecznej i innych obiektów zamieszkania zbiorowego.

W 2024 r. Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa łódzkiego monitorowała instalacje ciepłej wody w ww. obiektach w aspekcie przeciwdziałania zagrożeniom zdrowia powodowanym bakteriami Legionella sp. Przebadano wodę ciepłą w 410 obiektach, w tym: 70 szpitalach, 33 innych stacjonarnych podmiotach leczniczych, 55 domach pomocy społecznej, 85 hotelach, 81 placówkach opiekuńczych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży oraz 86 innych obiektach.

Państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni województwa łódzkiego w wyniku sprawowanego nadzoru w 84 ww. obiektach stwierdzili ponadnormatywny poziom Legionella sp. i wydali 113 decyzji administracyjnych dotyczących doprowadzenia jakości wody ciepłej do obowiązujących wymagań oraz 93 zalecenia.

Spośród obiektów, dla których istnieje obowiązek badania ciepłej wody użytkowej, szczególną grupę stanowią szpitale z uwagi na zwiększony stopień ryzyka zdrowotnego, związany z narażeniem na bakterie Legionella sp. osób hospitalizowanych, z uwagi na osłabioną odporność organizmu, spowodowaną ich stanem zdrowia. W 2024 r. skażenie instalacji wody ciepłej stwierdzono w 28 przebadanych szpitalach na terenie województwa.

W wyniku podjętych działań administracyjnych i informacyjno-edukacyjnych w większości obiektów uzyskano poprawę jakości wody ciepłej.

Jakość wody w kąpieliskach

W sezonie kąpielowym trwającym zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz.1087 z późn. zm.), od 1 czerwca do 30 września na terenie województwa łódzkiego w 2024 roku zostało zgłoszonych przez organizatorów 25 kąpielisk, czyli o 2 więcej niż w roku ubiegłym, zatwierdzonych uchwałami rad gmin.

W ramach prowadzonego przez państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych województwa łódzkiego nadzoru nad jakością wody w kąpieliskach oceniano jakość wody pod względem mikrobiologicznym z uwzględnieniem bakterii Escherichia coli i Enterokoków oraz dokonywano wizualnej oceny wody między innymi pod względem zakwitów glonów. W trakcie sezonu kąpielowego wydawano bieżące oceny jakości wody. Z powodu braku przydatności wody do kąpeli - 12 kąpielisk było czasowo unieruchomionych. Były to następujące kąpieliska:

- Patyki - powiat bełchatowski, Lewityn w Pabianicach i Nad Stawem w Konstantynowie Łódzkim – powiat pabianicki, Tatar w Rawie Mazowieckiej, Próba w Stefanowie Ruszkowskim – powiat sieradzki, Kąpielisko nad Zalewem Zadębie w Skierniewicach, Przysiań w Tomaszowie Mazowieckim, Kąpielisko na sztucznym zbiorniku rzeki Pilicy w Smardzewicach – powiat tomaszowski, Mrożyczka w Głownie - powiat zgierski (zakwit sinic),
- Arturówek w Łodzi, Stawy Stefańskiego w Łodzi, Słoneczko w Piotrkowie Trybunalskim (Enterokoki), Zbiornik Wodny w Przedborzu – powiat radomszczański (Escherichia coli i Enterokoki,) MOSiR „Malinka” w Zgierzu (Escherichia coli).

W 2024 r. na podstawie czteroletniego zestawu wyników badań bakteriologicznych wody za lata 2020-2023 dokonano klasyfikacji jakości wody w 20 funkcjonujących kąpieliskach, którą sklasyfikowano jako:

- doskonałą: Wawrzkowizna - powiat bełchatowski, Tatar w Rawie Mazowieckiej, Żurawia w Białej Rawskiej – powiat rawski, Kąpielisko w Sieradzu, Kąpielisko przy ul. Płk. M. A. Tarnowskiego w Warcie – powiat sieradzki, Kąpielisko nad Zalewem Zadębie w Skierniewicach, Mrożyczka w Głownie - powiat zgierski, MOSiR „Malinka” w Zgierzu,
- dobrą: Patyki - powiat bełchatowski, Arturówek w Łodzi, Stawy Jana w Łodzi, Lisowice – powiat łódzki wschodni, Nad Stawem w Konstantynowie Łódzkim - powiat pabianicki,
- Przedbórz - powiat radomszczański, Próba w Stefanowie Ruszkowskim - powiat sieradzki, OKiR - powiat zgierski,
- dostateczną: Lewityn w Pabianicach,
- niedostateczną: Kąpielisko miejskie w Łasku, Słoneczko w Piotrkowie Trybunalskim, Pilica YMCA w Kurnędu - powiat piotrkowski, Zbiornik Wodny w Przedborzu – powiat radomszczański.

Nie dokonano klasyfikacji jakości wody w 5 kąpieliskach ponieważ nie spełniały kryteriów do dokonania klasyfikacji (nie funkcjonowały przez cztery sezony).

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

W 2024 roku państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni województwa łódzkiego sprawowali bieżący nadzór nad stanem sanitarno-porządkowym i technicznym w takich obiektach jak: hotele, obiekty wczasowo-turystyczne, zakłady fryzjerskie i kosmetyczne, zakłady odnowy biologicznej i tatuażu, domy pomocy społecznej, dworce kolejowe i autobusowe, środki transportu osobowego, wiaty przystankowe, port lotniczy, parkingi, stacje paliw, pływalnie, ustępy publiczne, cmentarze, zakłady pogrzebowe.

W większości skontrolowanych obiektów użyteczności publicznej stwierdzono dobry stan sanitarny, higieniczny i techniczny. W stosunku do ubiegłego roku o 17 % zmniejszyła się liczba obiektów użyteczności publicznej, które oceniono jako złe pod względem higienicznym lub sanitarno-technicznym. W 2024 roku wydano 46 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości (prawie 4-krotnie mniej niż w roku ubiegłym).

W prowadzonym nadzorze nad obiektami użyteczności publicznej w obszarze ochrony zdrowia publicznego, szczególną uwagę zwrócono na usługi solaryjne a zwłaszcza ochronę zdrowia przed niekorzystnym wpływem korzystania z usług solaryjnych, poprzez egzekwowanie zakazu reklamy usług solaryjnych oraz udostępniania tych usług nieletnim, w świetle ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium (Dz. U. z 2017 r. poz. 2111) oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie umieszczania informacji o zakazie udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia oraz treści informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium (Dz. U. z 2018 r., poz. 275). Nadzorem objęto 72 solaria oraz 206 obiektów świadczących między innymi usługi solaryjne. W trakcie kontroli sanitarnych stwierdzano naruszenie art. 8 ust.1 pkt.1 w zakresie niezamieszczania informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium i w związku z tym wydawano zalecenia pokontrolne.

Ponadto kontrolami sanitarnymi objęto stacje paliw w tym w zakresie realizacji obowiązku wynikającego z art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r., poz. 416) tj. kontroli zagadnień dotyczących zobowiązań nałożonych na podmioty prowadzące obrót i sprzedaż lub magazynowanie paliw ciekłych, określonych w art. 23r ust. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2024 r., poz. 266 z późn. zm.). W trakcie kontroli stacji paliw sprawdzono dokumentację dot. posiadania koncesji na obrót lub sprzedaż paliw ciekłych, wpisu do rejestru podmiotów przywożących lub zgłoszenia infrastruktury służącej do magazynowania paliw i nie stwierdzono naruszenia przepisów.

Wnioski:

Dokonując oceny stanu sanitarnego jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i w kąpieliskach oraz obiektów użyteczności publicznej województwa łódzkiego należy stwierdzić:

- mieszkańcy województwa łódzkiego piją wodę dobrej jakości bez zanieczyszczeń mikrobiologicznych i chemicznych;
- nieznacznie wzrosła liczba funkcjonujących kąpielisk na terenie województwa łódzkiego;
- zmniejszyła się liczba wydawanych decyzji administracyjnych na co istotny wpływ miały działania edukacyjno – informacyjne prowadzone podczas kontroli obiektów użyteczności publicznej.

W ZAKRESIE NADZORU HIGIENY PRACY

W ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa łódzkiego w 2024 r. odnotowano 8194 podmioty gospodarcze zatrudniające ogółem 318049 pracowników. W porównaniu z 2023 rokiem ogólna liczba zaewidencjonowanych podmiotów gospodarczych nieznacznie się zwiększyła (o 12). Wzrost dotyczył głównie mikroprzedsiębiorstw zatrudniających mniej niż 9 pracowników natomiast w pozostałych kategoriach zatrudnienia zaobserwowano spadek liczby zaewidencjonowanych podmiotów gospodarczych.

Odnotowano również wzrost o 6974 ogólnej liczby zatrudnionych pracowników. W dalszym ciągu przeważają mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników w liczbie 4192 oraz przedsiębiorstwa małe zatrudniające do 49 pracowników, których było 2788. W 2024 roku stanowiły one odpowiednio 51% i 34% ogółu jednostek będących w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa łódzkiego. W stosunku do ubiegłego roku nieznacznie - o 9 zmniejszyła się liczba średnich przedsiębiorstw zatrudniających do 249 pracowników natomiast prawie na niezmiennym poziomie kształtowała się liczba zakładów pracy zatrudniających 250 i więcej pracowników. Stanowiły one odpowiednio 12,2% i 2,7% ogółu zakładów pracy będących w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa łódzkiego.

W 2024 r. skontrolowano 2443 zakłady pracy, w których ogółem przeprowadzono 2906 kontroli warunków przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w określonym zakresie.

Wiodącymi gałęziami przemysłu w naszym województwie była produkcja artykułów spożywczych oraz produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych. Istotnymi gałęziami była również: produkcja urządzeń elektrycznych, wyrobów metalowych oraz wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (produkcja szkła, gipsu, ceramiki, wyrobów z betonu itp.), produkcja odzieży, papieru i wyrobów z papieru oraz produkcja gotowych wyrobów tekstylnych. Działalność prowadzona była w zakładach zatrudniających do 9 i do 49 pracowników. Jedynie w przypadku produkcji urządzeń elektrycznych działalność prowadzona była w zakładach zatrudniających do 249 i ponad 250 pracowników.

Ocenę higienicznych warunków pracy dokonano w oparciu o badania i pomiary przeprowadzone w laboratoriach posiadających certyfikat akredytacji, w tym w trzech laboratoriach inspekcji sanitarnej.

Laboratoria inspekcji sanitarnej wykonały 899 oznaczeń szkodliwych czynników chemicznych i fizycznych (hałas, drgań ogólnych i miejscowych, mikroklimatu), pyłów oraz czynników uciążliwych (oświetlenie) występujących na stanowiskach pracy.

W ramach działalności statutowej wykonano 459 oznaczeń ww. czynników.

Przeprowadzone na stanowiskach pracy badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia wykazały, że 6590 pracowników pracowało w warunkach niezgodnych z normatywami higienicznymi, co stanowiło 2,1 % ogółu zatrudnionych objętych ewidencją Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W stosunku do ubiegłego roku zwiększyła się o 1402 ogólna liczba pracowników zatrudnionych w warunkach przekroczeń normatywów higienicznych czynników chemicznych i fizycznych (NDS/NDN) czyli w warunkach, które stwarzały zagrożenie dla zdrowia pracujących. Wzrosła o 1208 liczba pracowników zatrudnionych w warunkach przekroczeń NDS czynników fizycznych (hałas, drgania mechaniczne, promieniowanie optyczne, mikroklimat gorący) oraz o 57 wzrosła liczba pracowników zatrudnionych w przekroczeniach czynników chemicznych. Stwierdzono przekroczenie Najwyższego Dopuszczalnego Stężenia Chwilowego (NDSCh) i unieruchomiono zagrażające zdrowiu stanowisko pracy. Natomiast zmalała o 186 (1,3 - krotnie) liczba pracowników zatrudnionych w przekroczeniu NDS pyłów

Informacje dotyczące przekroczeń czynników szkodliwych przedstawia poniższe zestawienie tabelaryczne.

Lata	Liczba pracowników zatrudnionych w warunkach przekroczeń NDS/NDN	Liczba pracowników pracujących w przekroczeniu NDS			
		czynniki chemiczne	pyły	czynniki fizyczne	hałas
2020	4592	130	97	4592	4516
2021	4965	132	50	4784	4703
2022	4873	237	61	4682	4647
2023	4783	297	100	4823	4586
2024	6395	354	124	6031	5901

Najliczniejszą grupę pracującą w warunkach przekroczenia norm higienicznych stanowiły w dalszym ciągu osoby ekspozowane na hałas. W 2024 roku w przekroczeniach Najwyższych Dopuszczalnych Natężeń hałasu pracowało 5901 osób, co stanowiło 92,3% ogółu osób zatrudnionych w przekroczeniach normatywów higienicznych. Liczba pracowników ekspozowanych na hałas ponadnormatywny wzrosła o 1,2%. Stwierdzone przekroczenia NDN hałasu spowodowały intensyfikację działań prowadzonych przez pracowników higieny pracy (kontrole sanitarne, pomiary laboratoryjne wykonywane z nadzoru, działania w zakresie promocji zdrowia). Powodem przekroczeń poziomu hałasu był sam proces technologiczny oraz wyeksploatowany i przestarzały technologicznie park maszynowy.

Najwięcej nadmiernie głośnych stanowisk pracy stwierdzono w zakładach przetwórstwa spożywczego, wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, wyrobów tekstylnych, produkcji wyrobów metalowych oraz wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (produkcja szkła, gipsu, ceramiki, wyrobów z betonu itp.) i produkcji mebli. Wszystkich pracodawców, u których stwierdzono poziom hałasu przekraczający obowiązujący normatyw higieniczny zobowiązano do podjęcia działań mających na celu zmniejszenie ekspozycji na hałas, a pracowników nakazano wyposażyć w atestowane ochronniki słuchu dobrane do wielkości charakteryzujących hałas i do cech indywidualnych pracowników. Obowiązek ten realizowany jest przez pracodawców na bieżąco.

W ramach promocji zdrowia, podczas kontroli sanitarnych, pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej informowali pracodawców o celowości stosowania środków ochrony indywidualnej, potrzebie monitorowania narażenia na hałas, podejmowania działań w celu obniżenia poziomu ekspozycji na hałas i badań profilaktycznych.

Na stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości wydano w 2024 roku łącznie 260 decyzji administracyjnych, w tym między innymi: 73 decyzje dotyczące poprawy warunków pracy, 48 decyzji dotyczących obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych oraz jedną decyzję unieruchamiającą stanowisko pracy z powodu przekroczenia Najwyższego Dopuszczalnego Stężenia Chwilowego (NDSch) dla ksylenu.

W wydanych decyzjach sformułowano łącznie 625 nakazów w tym nakaz unieruchomienia stanowiska - rzemieślnik/lakiernik z powodu warunków stwarzających zagrożenie dla zdrowia i życia.

Prowadzone przez inspekcję sanitarną działania administracyjne spowodowały, że w wyniku podjętych przez pracodawców działań takich jak: modernizacja hal produkcyjnych, zmiana technologii produkcji, wymiana parku maszynowego na nowy oraz instalowanie dodatkowych odciągów służących do odsysania zanieczyszczeń u źródeł ich powstawania (pyłów), modernizacja wentylacji mechanicznej, konserwacja urządzeń i maszyn emitujących hałas, wprowadzenie zmian organizacyjno-administracyjnych (rotacja pracowników), w znacznym stopniu obniżono poziom stężeń i natężeń czynników szkodliwych występujących w środowisku pracy. Uzyskano poprawę warunków pracy dla 650 zatrudnionych pracowników.

Ponadto osiągnięto istotną poprawę warunków sanitarnych dotyczącą przede wszystkim: zapewnienia pracownikom nowych lub zmodernizowanych pomieszczeń produkcyjnych i sanitarno-higienicznych.

Pomimo poprawiających się warunków pracy i świadomości pracowników poprzez informowanie ich o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą, poprawie warunków pracy oraz zasadach ochrony przed zagrożeniami w dalszym ciągu stwierdzane są choroby zawodowe.

W 2024 roku stwierdzono 42 choroby zawodowe, czyli o 14 mniej niż w roku ubiegłym. Liczba stwierdzanych chorób zawodowych od 2021 roku systematycznie maleje. Do 2021 roku obserwowano progresję stwierdzanych chorób zawodowych. Odnotowano wówczas u pracowników 72 choroby zawodowe.

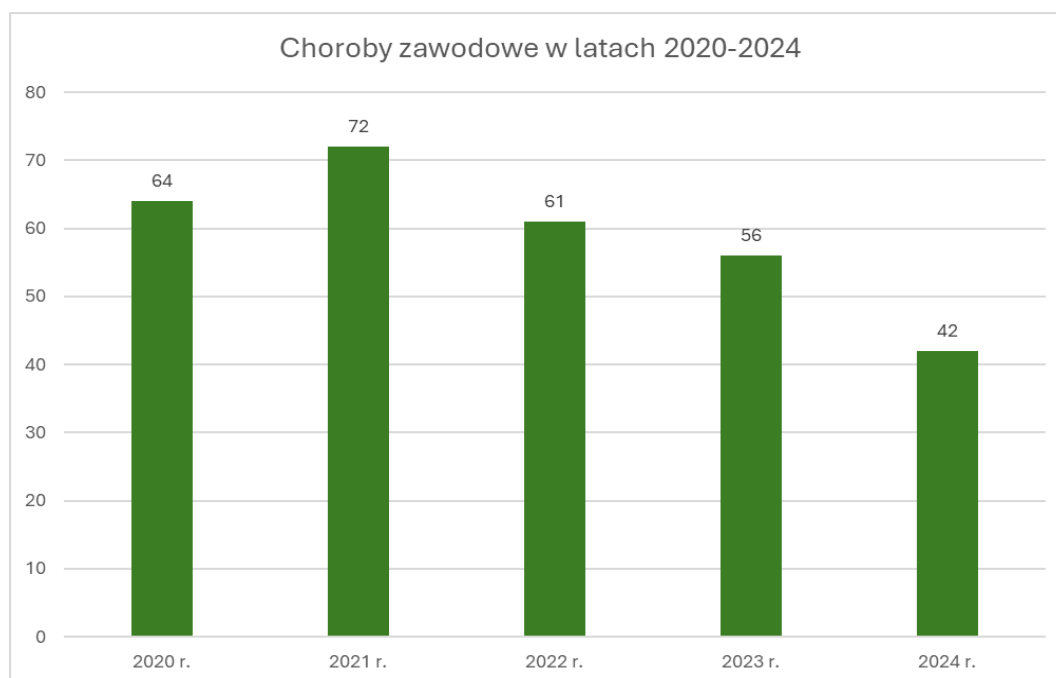
Stwierdzono spadek liczby takich chorób jak: choroby narządu głosu i słuchu, choroby zakaźne, pylice płuc, zespół wibracyjny, choroby narządu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy, zatrucia ostre lub przewlekłe lub ich następstwa wywołane przez substancje chemiczne oraz choroby skóry.

Stwierdzono wzrost liczby takich chorób jak: astma oskrzelowa, zewnątrzpoходne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych, przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy.

Na niezmiennym poziomie utrzymują się takie choroby jak: nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi. Nie odnotowano takich chorób jak: przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli i alergiczny nieżyt nosa.

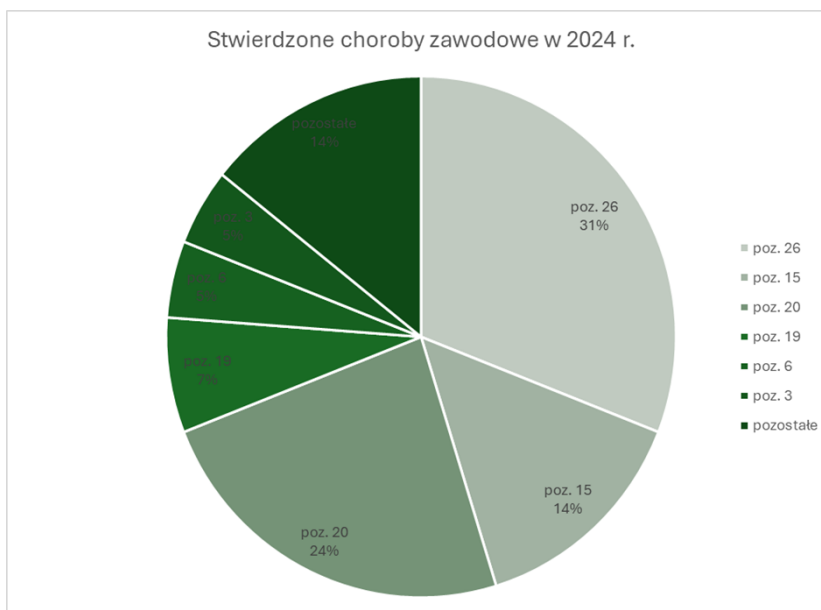
W grupie chorób zakaźnych najczęściej stwierdzonych chorób dotyczyło boreliozy (10 przypadków) rozpoznanej u leśników i rolników (po 5 przypadków) oraz gruźlicy (2 przypadki) i wirusowego zapalenia płuc w przebiegu COVID-19 (1 przypadek) rozpoznanego u pielęgniarek. Nie stwierdzono u pracowników wirusowego zapalenia wątroby typu B i C na co istotny wpływ miało stosowanie bezpiecznego sprzętu, przestrzeganie przez pracowników uniwersalnych zasad ochrony zdrowia i profilaktyki zakażeń szerzących się przez krew oraz wprowadzenie szczepień ochronnych personelu medycznego w przypadku wirusowego zapalenia wątroby typu B.

Liczbę stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2020-2024 przedstawia poniższy wykres.

Struktura stwierdzonych w 2024 roku chorób zawodowych wg jednostek chorobowych w porównaniu z 2023 rokiem uległa zmianie. Aktualnie istotnie – 3-krotnie zmniejszyła się liczba chorób narządu słuchu i prawie 2-krotnie liczba chorób narządu głosu oraz zmniejszyła się liczba takich chorób jak: choroby zakaźne, pylice płuc zespół wibracyjny, choroby narządu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy, zatrucia ostre lub przewlekłe lub ich następstwa wywołane przez substancje chemiczne oraz choroby skóry. Stwierdzono nieznaczny wzrost liczby takich chorób jak: astma oskrzelowa, zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych oraz przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy. Na niezmiennym poziomie utrzymują się takie choroby jak: nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi. Nie odnotowano takich chorób jak: przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli i alergiczny nieżyt nosa. W grupie chorób zakaźnych najczęściej stwierdzonych chorób dotyczyło boreliozy. Istotnie – 7-krotnie zmniejszyła się liczba wirusowego zapalenia płuc w przebiegu COVID-19. Wzrosła natomiast liczba przypadków gruźlicy u pracowników opieki zdrowotnej. Odnotowywane są w dalszym ciągu nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi (pył azbestu chrom (VI)). Nie odnotowano przypadków zewnątrzpochodnego alergicznego zapalenia pęcherzyków płucnych.

Strukturę stwierdzonych chorób zawodowych w 2024 r. wg jednostek chorobowych zgodnych z enumeracją zamieszczoną w wykazie chorób zawodowych stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30.06.2009 r. w sprawie chorób zawodowych (Dz. U. z 2022 r., poz.1836 z późn. zm.), przedstawia poniższy wykres:

Poz. 26 – choroby zakaźne (31%); Poz. 15 – przewlekłe choroby narządu głosu (14%); Poz. 20 – przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy (24%); Poz. 19 – przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania prac (7%); Poz. 6 – astma oskrzelowa (5%); Poz. 3 – pylice płuc (5%); Pozostałe choroby (14%)

Istotnym zagrożeniem występującym w środowisku pracy są czynniki rakotwórcze lub mutagenne rejestrowane w 1077 zakładach pracy naszego województwa, których liczba w stosunku do ubiegłego roku nieznacznie wzrosła - o 62 zakłady. W narażeniu na czynniki rakotwórcze pracowało ogółem 8059 osób.

Narażenia dotyczyły głównie prac związanych z narażeniem na:

- krzemionkę krystaliczną - frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy,
- pyły drewna powstające w zakładach zwłaszcza powiatu łódzkiego i radomszczańskiego, w których prowadzona jest produkcja mebli,
- spaliny emitowane z silników Diesla oraz
- promieniowania jonizującego, którego źródłami są izotopy, urządzenia takie jak: aparaty RTG, tomografy, mammografy,
- formaldehydu używanego do utrwalania materiału biologicznego.

Wnioski:

Dokonując oceny stanu sanitarnego warunków pracy województwa należy stwierdzić:

■ w przypadku czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy:

- nastąpił wzrost przekroczeń Najwyższego Dopuszczalnego Natężenia (NDN) hałasu w zakładach przetwórstwa spożywczego, produkcji mebli i odzieży oraz wyrobów metalowych,
- nastąpił nieznaczny wzrost Najwyższego Dopuszczalnego Stężenia (NDS) dla związków chemicznych oraz odnotowano przekroczenie Najwyższego Dopuszczalnego Stężenia Chwilowego (NDSCh) dla ksylenu,
- nastąpił spadek przekroczeń Najwyższego Dopuszczalnego Stężenia (NDS) dla pyłów.

Podejmowane przez pracodawców działania: techniczne, organizacyjno-administracyjne, stosowanie środków ochrony indywidualnej, profilaktyka medyczna w znacznym stopniu zapobiegają ujemnym skutkom działania szkodliwych czynników występujących w środowisku pracy.

▪ **w przypadku stwierdzonych chorób zawodowych:**

- nastąpił wzrost takich chorób jak: astma oskrzelowa, zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych, przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy,
- stwierdzono spadek liczby takich chorób jak: choroby narządu głosu i słuchu, choroby zakaźne, pylice płuc, zespół wibracyjny, choroby narządu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy, zatrucia ostre lub przewlekłe lub ich następstwa wywołane przez substancje chemiczne oraz choroby skóry,
- na niezmiennym poziomie utrzymują się takie choroby jak: nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi. Nie odnotowano takich chorób jak: przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli i alergiczny nieżyt nosa,
- w grupie chorób zakaźnych i pasożytniczych dominującą chorobą była borelioza rozpoznana u leśników i rolników. Istotnie zmniejszyła się liczba rozpoznanych przypadków wirusowego zapalenia płuc w przebiegu COVID-19. Nie stwierdzono u pracowników wirusowego zapalenia wątroby typu B i C na co istotny wpływ miało stosowanie bezpiecznego sprzętu, przestrzeganie przez pracowników uniwersalnych zasad ochrony zdrowia i profilaktyki zakażeń szerzących się przez krew oraz wprowadzenie szczepień ochronnych personelu medycznego w przypadku wirusowego zapalenia wątroby typu B.

Poprawiające się warunki pracy i wzrost świadomości pracowników w zakresie ryzyka zawodowego związanego z wykonywaną pracą oraz ochrona przed zagrożeniami, wpływają na liczbę stwierdzanych u pracowników chorób zawodowych.

W wyniku działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej osiągnięto istotną poprawę warunków sanitarnych pomieszczeń produkcyjnych i sanitarno-higienicznych oraz zaopatrzenia pracowników w odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej.

W ZAKRESIE NADZORU NAD CHEMIKALIAMI

Nadzór nad chemikaliami na terenie województwa łódzkiego dotyczył wprowadzających do obrotu substancje w postaci własnej lub jako składniki w mieszaninach, stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny oraz nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3, detergentami, produktami biobójczymi i kosmetykami oraz środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi (NSP).

Nadzór nad substancjami i mieszaninami chemicznymi oraz detergentami

W 2024 roku w ewidencji województwa łódzkiego było 21 producentów, 37 importerów substancji chemicznych w ich postaci własnej lub jako składników w mieszaninach, 2707 stosujących, 871 dystrybutorów substancji i mieszanin chemicznych oraz 138 dalszych użytkowników – formulatorów. W stosunku do 2023 r. liczba producentów, importerów, dystrybutorów oraz dalszych użytkowników wzrosła odpowiednio o 4, 12, 508, 102 i 9 podmiotów. W nadzorowanych obiektach przeprowadzono 1445 kontroli, czyli o 298 kontroli więcej niż w roku ubiegłym. Naruszenie przepisów dotyczyło między innymi: niezgodnego z prawem oznakowania substancji chemicznych i ich mieszanin, braku kart charakterystyki u wprowadzających oraz niezgodnych z prawem kart charakterystyki. Wydano 9 decyzji administracyjnych – liczba ich nieznacznie się zmniejszyła.

Udział we wspólnotowym projekcie REACH-EN-FORCE -12 dotyczącym egzekwowania zgodności importowanych substancji, mieszanin i wyrobów wykazał, że były one prawidłowo realizowane. Wyniki kontroli przekazano do Europejskiej Agencji Chemikaliów.

Nadzór nad wprowadzaniem do obrotu produktów biobójczych

Pod nadzorem Inspekcji Sanitarnej w 2024 roku były 494 podmioty odpowiedzialne za wprowadzenie do obrotu produktów biobójczych, w tym 32 podmioty, które miały obowiązek uzyskania zezwolenia na wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych na terytorium Polski.

W 2024 roku przeprowadzono 381 kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych. Przeprowadzono kontrole tematyczne dotyczące produktów biobójczych należących do rodentycydów i insektycydów w: sprzedaży stacjonarnej, przez platformy handlu e-commerce oraz stosowanych w działalności zawodowej. W ramach sprzedaży stacjonarnej skontrolowano 9 produktów, 333 produkty u dystrybutorów oraz 11 produktów w przypadku sprzedaży przez platformy handlu e-commerce. W trakcie kontroli stwierdzono między innymi: brak/bądź nieważność pozwolenia, niewłaściwe oznakowanie oraz przekroczenia terminu ważności produktów. Przeprowadzono sezonową kontrolę dezynfektantów i algicydów stosowanych do dezynfekcji i zabezpieczania basenów kąpielowych w sprzedaży stacjonarnej oraz przez platformy handlu e-commerce. Stwierdzone niezgodności dotyczyły niewłaściwego oznakowania oraz opakowania produktów. Ponadto przeprowadzono działania kontrole (sprzedaż stacjonarna i internetowa) w związku z odnotowanymi na terenie kraju zatruciami fosforowodorem.

W województwie łódzkim nie stwierdzono w sprzedaży detalicznej produktów biobójczych zawierających fosforek glinu lub fosforek magnezu.

Nadzór nad prekursorami narkotyków, środkami zastępczymi i NSP

Nadzór nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3 był w 2024 roku zrealizowany podczas 95 kontroli przeprowadzonych u wprowadzających prekursory do obrotu i u stosujących.

W województwie łódzkim najwięcej prekursorów kat. 2 i 3 jest stosowanych przy: produkcji farb, lakierów i rozpuszczalników, kosmetyków, farmaceutyków, procesach uzdatniania wody, oczyszczaniu ścieków, analizach chemicznych w laboratoriach, procesach galwanicznych, przemyśle elektronicznym, poligraficznym oraz spożywczym. W trakcie prowadzonego nadzoru nie stwierdzono naruszeń przepisów w zakresie prekursorów narkotykowych oraz wprowadzania do obrotu podejrzanych lub niedozwolonych substancji.

W zakładach pracy województwa łódzkiego prowadzone były działania informacyjno-edukacyjne dotyczące środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych oraz przekazywano materiały informacyjne.

Nadzór nad kosmetykami

W 2024 roku pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej było 77 zakładów wytwarzających i/lub konfekcjonujących produkty kosmetyczne oraz 492 obiekty zajmujące się obrotem produktami kosmetycznymi (hurtownie i sklepy). Przeprowadzono 214 kontroli z czego 39 u wytwórców i/lub konfektionerów. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie warunków wytwarzania produktów kosmetycznych, oznakowania opakowań jednostkowych oraz dokumentacji niezgodnej z wymogami przepisów kosmetycznych. Liczba wydanych decyzji administracyjnych dotyczących obiektów obrotu produktami kosmetycznymi nieznacznie zmalała (w 2024 r. wydano 13 decyzji a w 2023 r. 17 decyzji), co było skutkiem prowadzonych działań edukacyjnych. W ramach nadzoru pobrano do badań 94 próbki, w tym 55 próbek pobrano od producentów i/lub konfektionerów, pozostałe zostały pobrane losowo spośród dostępnych na rynku produktów kosmetycznych. Analizy prowadzone były przez dwa laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej:

- Laboratorium Badania Żywności i Produktów Kosmetycznych WSSE w Łodzi - wykonujące badania chemiczne zawartości formaldehydu, azotynów i amoniaku oraz
- Pracownię Badań Żywności i Produktów Kosmetycznych Oddziału Laboratoryjnego PSSE w Skierniewicach - przeprowadzającą oznaczanie zanieczyszczeń mikrobiologicznych typu: *Pseudomonas aeruginosa*, *Staphylococcus aureus*, *Escherichia coli*, *Candida albicans* oraz obecność bakterii tlenowych mezofilnych, drożdży i pleśni a także badania chemiczne zawartości kwasu 4 -hydroksybenzoesowego, kwasu salicylowego, kwasu benzoowego oraz kwasu sorbowego.

Przeprowadzone analizy produktów kosmetycznych zarówno pod względem mikrobiologicznym jak i chemicznym wykazały, że produkty spełniają wymogi obowiązujących przepisów.

Wnioski:

- nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami w tym detergentami, prekursorami narkotyków, produktami biobójczymi wykazał, że pracodawcy w większości skontrolowanych podmiotów wypełniają obowiązki wynikające z obowiązujących przepisów prawa,
- nadzór nad produktami kosmetycznymi wykazał, że w większości przypadków nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie produktów kosmetycznych. Produkty kosmetyczne spełniały wymagania mikrobiologiczne i chemiczne i były bezpieczne dla zdrowia ludzi.

Przygotowali:

Barbara Piórkowska

Kierownik Oddziału Nadzoru Higieny Środowiska WSSE

W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

CHARAKTERYSTYKA STANU SANITARNEGO ZAKŁADÓW PRODUKCJI I OBROTU ŻYWNOŚCIĄ ORAZ MATERIAŁAMI I WYROBAMI PRZEZNACZONYMI DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ

W 2024 r. pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie województwa łódzkiego znajdowały się 39 543 zakłady produkcji i obrotu żywnością oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Zatwierdzono 1641 zakładów, skontrolowano – 10 179, przeprowadzono ogółem 14 188 kontroli sanitarnych, w tym 1836 interwencyjnych.

Na podstawie arkusza oceny zakładu oceniono 6 181 zakładów, zakwalifikowano do kategorii niskiego ryzyka 18 983, średniego – 14 541, wysokiego – 6 019.

Ogółem wydano 519 decyzji administracyjnych, w tym 37 decyzji unieruchomienia/ przerwania działalności całego lub części zakładu oraz 17 decyzji zakazu wprowadzania produktu do obrotu, nałożono ogółem 865 mandatów karnych na sumę 258 400,00 zł, skierowano 75 wniosków o nałożenie kar pieniężnych przez Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz złożono 4 zawiadomienia do Prokuratury.

Stan sanitarny nadzorowanych obiektów oceniany był przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zgodnie z jednolitymi procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością uwzględniającymi przepisy w zakresie wymagań higienicznych.

ZAKŁADY PRODUKCJI ŻYWNOŚCI

Zewidencjonowano ogółem 12 394 zakłady produkcji żywności (łącznie z produkcją pierwotną). Najliczniejszą grupę stanowiły piekarnie – 306, ciastkarnie – 244, automaty do lodów – 210, przetwórnice owocowo-warzywne i grzybowe – 123, wytwórnice lodów – 73, zakłady garmażeryjne – 66, zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego – 52.

Skontrolowano 1 427 zakładów. Zakwalifikowano do kategorii niskiego ryzyka – 8 828, średniego ryzyka – 1 056, wysokiego ryzyka – 2 510.

Informacje dot. najbardziej znaczących grup zakładów produkcji żywności zamieszczono w poniższej tabeli:

Grupa obiektów	Liczba obiektów wg ewidencji	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba obiektów zakwalifikowanych do kategorii niskiego ryzyka	Liczba obiektów zakwalifikowanych do kategorii średniego ryzyka	Liczba obiektów zakwalifikowanych do kategorii wysokiego ryzyka	Liczba decyzji administracyjnych	Liczba decyzji o unieruchomieniu zakładu	Liczba decyzji zakazu wprowadzenia produktu do obrotu	Liczba mandatów karnych	Liczba wniosków o nałożenie kar pieniężnych
Wytwórnice lodów	73	64	0	4	69	2	0	0	3	0
Automaty do lodów	210	156	2	186	22	3	0	0	13	2
Piekarnie	306	217	200	66	40	29	0	0	23	0
Ciastkarnie	244	185	17	25	202	15	0	0	12	0
Przetwórnice owocowo-warzywne i grzybowe	123	77	80	27	16	16	1	1	8	2
Zakłady garmażeryjne	66	49	1	5	60	2	0	0	2	0
Zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego	52	35	50	1	1	1	0	0	2	0
Wytwórnice wyrobów cukierniczych	27	16	15	12	0	1	0	0	0	0
Wytwórnice naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródłanych i stołowych	5	5	2	2	1	3	1	1	0	1

W wyniku działań kontrolnych w 1 przetwórnii owocowo – warzywniej stwierdzono uchybienia stanowiące zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego, które były przyczyną jej unieruchomienia tj. obecność dużych ilości owadów latających (muszek owocówek i much domowych) oraz ich odchodów na ścianach i urządzeniach produkcyjnych.

Została również unieruchomiona działalność 1 innej wytwórni żywności do czasu uzyskania pozytywnych wyników badania wody. Ponadto unieruchomiono 1 wytwórnię naturalnych wód mineralnych w części ujęcia wody do czasu doprowadzenia wody z tego ujęcia do stanu zgodnego z wymaganiami zawartymi w § 4 ust. 3 pkt 1 *rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 31.03.2011 r. w sprawie naturalnych wód mineralnych, wód źródlanych i wód stołowych*, potwierdzonego wynikami badań laboratorium akredytowanego.

W jednej z przetwórni owocowo- warzywnych wydano decyzję nakazującą wstrzymać wprowadzanie do obrotu soku jabłkowego do czasu przedstawienia wyników badań potwierdzających jego bezpieczeństwo. Natomiast w wytwórni naturalnej wody mineralnej została wydana decyzja zakazująca wprowadzania do obrotu wody mineralnej z powodu jej zanieczyszczenia bakteriami *Pseudomonas aeruginosa* w ilości 1jtk w 250 ml wody. Dodatkowo w 3 innych wytwórniach żywności wycofano z obrotu produkty tj. prażone wodorosty, w których stwierdzono przekroczenie NDP rtęci oraz ziaren maku i siemienia lnianego z uwagi na przekroczenie NDP pozostałości pestycydów. Ponadto w jednej wytwórni substancji dodatkowych wydano decyzję zakazującą wprowadzania do obrotu produktów, które posiadają w składzie niedozwolony do stosowania w żywności składnik – ditlenek tytanu (E171) oraz nakazującą wycofać z obrotu przedmiotowe produkty, które posiadają w składzie niedozwolony do stosowania w żywności składnik – ditlenek tytanu (E171) i zostały wprowadzone do obrotu po 07.08.2022 r.

W 1 punkcie produkcji lodów z automatu stwierdzono m.in. nieprzestrzeganie zasad higieny podczas produkcji lodów z uwagi na fakt, iż pobrane w ramach urzędowej kontroli próbki lodów zostały zakwestionowane za nadmierne zanieczyszczenie bakteriami z rodziny *Enterobacteriaceae* (zakwestionowano – 5 próbek). Przedsiębiorca niezwłocznie unieruchomił produkcję, urządzenie zostało tymczasowo wyłączone z użytku. Po przeprowadzeniu procesów mycia i dezynfekcji, producent zlecił badania właścicielskie wyrobów. Produkcja lodów z automatu została wznowiona po przedłożeniu przez przedsiębiorcę wyników badań zgodnych z wymaganiami prawa żywnościowego.

W wyniku działań podjętych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w nadzorowanych zakładach produkcji żywności (ogółem 85 decyzji administracyjnych, w tym 51 decyzji nakazowych) wyegzekwowano właściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, wyposażenia, urządzeń i sprzętu produkcyjnego, zapewnione zostały również odpowiednie warunki do mycia sprzętu produkcyjnego i rąk oraz właściwe warunki do obróbki wstępnej surowców.

Zasady GHP/GMP wdrożyło 12 257 zakładów, natomiast system HACCP – 3 501.

Na skutek zastosowanych sankcji karnych (77 mandatów karnych na kwotę 24 550, 00 zł) wyegzekwowano również usunięcie uchybień dot. bieżącego stanu czystości i porządku, nieprawidłowości dot. warunków przechowywania środków spożywczych i prowadzonych procesów produkcyjnych.

OBIEKTY OBROTU ŻYWNOŚCIĄ

W 2024 r. zewidencjonowano ogółem 18 064 obiekty obrotu żywnością (hurtownie, sklepy, kioski, obiekty ruchome, tymczasowe i inne), skontrolowano 5 118 obiektów. Informacje dot. najbardziej znaczących grup zakładów obrotu żywnością zamieszczono w poniższej tabeli:

Grupa obiektów	Liczba obiektów wg ewidencji	Liczba obiektów skontrolowanych	Zakwalifikowanych do kategorii niskiego ryzyka	Zakwalifikowanych do kategorii średniego ryzyka	Zakwalifikowanych do kategorii wysokiego ryzyka	Liczba decyzji administracyjnych	Liczba decyzji o unieruchomieniu zakładu	Liczba decyzji zakazu wprowadzenia produktu do obrotu	Liczba mandatów karnych	Liczba wniosków o nałożenie kar pieniężnych
Hurtownie	1052	407	676	308	68	21	1	9	10	8
Sklepy spożywcze	8630	3389	1338	5533	1759	209	10	0	395	3
Apteki	925	163	892	30	3	1	0	0	0	1
Kioski spożywcze	965	175	292	386	287	10	2	0	19	1
Obiekty ruchome i tymczasowe	1074	219	599	378	97	3	2	0	45	13
Inne obiekty obrotu żywnością	1669	205	1323	264	82	6	1	2	10	11

W 10 sklepach kontrole wykazały uchybienia stanowiące zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego, które były przyczyną unieruchomienia zakładów tj.: nieprawidłowy stan sanitarno-higieniczny i techniczny pomieszczeń i wyposażenia, obecność szkodników (muchy, gryzonie), przechowywanie środków spożywczych w warunkach niezgodnych z deklaracją producenta.

Ponadto w 2 kioskach stwierdzono brak bieżącej wody ciepłej i zimnej oraz prowadzenie produkcji środków spożywczych pomimo braku odpowiednich warunków do prowadzenia tej działalności, w 1 hurtowni i 1 innym obiekcie obrotu żywnością - obecność śladów gryzoni, natomiast w 2 obiektach ruchomych i tymczasowych – niewłaściwy stan sanitarno- higieniczny, w związku z czym wydano decyzje zakazujące prowadzenia działalności w tych zakładach.

Ponadto w 9 hurtowniach wydano decyzje:

- **nakazujące wstrzymanie wprowadzania do obrotu i wycofanie z obrotu:**
 - suplementu diety zawierającego w składzie niedozwoloną formę chemiczną magnezu - L-treonian magnezu, stanowiącą nieautoryzowaną nową żywność,
 - suplementu diety - ze względu na zmienione cechy organoleptyczne,
- suplementu diety zawierającego w składzie 5 mg melatoniny w 1 tabletkę, ze względu na niespełnianie wymagań dla tych produktów;
- **nakazującą wstrzymanie wprowadzania do obrotu** produktu kwalifikowanego jako żywność specjalnego przeznaczenia medycznego do czasu zakończenia postępowania wyjaśniającego prowadzonego przez Głównego Inspektora Sanitarnego;
- **zakazujące wprowadzania do obrotu**
 - produktu kwalifikowanego jako żywność specjalnego przeznaczenia medycznego,
 - cukierków do żucia z syropem owocowym o smaku pomarańczowym, jabłkowym, malinowym, brzoskwiniowym, truskawkowym, wiśniowym z uwagi na niewłaściwe cechy organoleptyczne,
 - moreli mrożonej z uwagi na stwierdzone przekroczenie NDP pozostałości pestycydu,
 - ziaren kukurydzy przeznaczonej na cele techniczne jako środka spożywczego,
 - prosa przeznaczonego na cele techniczne jako środka spożywczego.

W 2 innych obiektach obrotu żywnością wydano 2 decyzje nakazujące wstrzymanie wprowadzania do obrotu suplementów diety do czasu zakończenia postępowania prowadzonego przez Głównego Inspektora Sanitarnego.

Stan sanitarny sklepów, kiosków i hurtowni spożywczych ulega systematycznej poprawie z uwagi na prowadzenie na bieżąco prac modernizacyjnych oraz wprowadzanie zasad dobrej praktyki higienicznej i systemu HACCP. Zasady GHP/GMP wdrożyło **18 017** obiektów obrotu żywnością (99,7%), natomiast system HACCP – **11 627** (64,4%).

W wyniku działań podjętych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami (ogółem **251** decyzji administracyjnych, w tym **174** decyzje nakazowe), pomieszczenia i wyposażenie obiektów obrotu żywnością zostały doprowadzone do właściwego stanu sanitarno-technicznego, zapewniono w nich odpowiednie warunki do mycia rąk i sprzętu pomocniczego, wyposażono urządzenia chłodnicze w termometry do monitorowania temperatury w ramach kontroli wewnętrznej, zapewniono prawidłowe warunki przechowywania żywności nieopakowanej, zabezpieczono zakłady przed dostępem szkodników oraz wyegzekwowano prowadzenie na bieżąco rejestrów w ramach GHP/GMP i systemu HACCP oraz oznakowanie żywności nieopakowanej.

Na skutek zastosowanych sankcji karnych (479 mandatów karnych na kwotę 135 050 zł) wyegzekwowano także usunięcie uchybień dot. bieżącego stanu czystości i porządku.

ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO OTWARTE

W roku 2024 zewidencjonowano 5383 zakłady, zatwierdzono - 436, skontrolowano - 1887, zakwalifikowano do kategorii niskiego ryzyka – 1359, średniego ryzyka – 2899, wysokiego ryzyka – 1125. Przeprowadzono 2445 kontroli i rekontroli, w tym 298 interwencyjnych.

Zasady GHP/GMP wdrożyło 5378 zakładów (99,9%), natomiast system HACCP – 3812 (70,8%).

W 16 zakładach stwierdzono uchybienia stanowiące zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego będące przyczyną ich unieruchomienia tj. niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny i techniczny pomieszczeń, urządzeń i wyposażenia oraz obecność szkodników.

Z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości takie jak: niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń i urządzeń, brak segregacji asortymentowej żywności w urządzeniu chłodniczym, brak zapewnionych warunków do obróbki wstępnej surowców, brak prawidłowego zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami, stosowanie w produkcji surowców i półproduktów niewłaściwej jakości zdrowotnej, brak zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego, brak termometrów kontrolnych w urządzeniach chłodniczych, brak zabezpieczenia żywności nieopakowanej przed zanieczyszczeniami, wykorzystywanie pomieszczeń niezgodnie z ich przeznaczeniem, brak warunków do higienicznego mycia i osuszania rąk, brak odzieży ochronnej u personelu, brak prowadzonych rejestrów w ramach realizacji zasad GHP/GMP i HACCP, brak aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych osób mających kontakt z żywnością nałożono 230 mandatów karnych na sumę 74 800,00 zł.

W wyniku działań podjętych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej (124 decyzje administracyjne, w tym 66 decyzji nakazowych) w znacznej części zakładów żywienia zbiorowego otwartego wyegzekwowano: poprawę stanu sanitarno-technicznego ścian, sufitów, podłóg, drzwi w pomieszczeniach zakładu, urządzeń, sprzętu, wyposażenia, zapewnienie odpowiednich warunków do mycia rąk oraz drobnego sprzętu, przywrócenie prawidłowej funkcjonalności pomieszczeń, opracowanie dokumentacji z zakresu GHP/GMP i HACCP, prowadzenie systematycznych rejestrów w ramach GHP/GMP i HACCP.

ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO ZAMKNIĘTE

W 2024 r. zarejestrowano 2781 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego (m.in. 67 bloków żywienia w szpitalach, 5 kuchni niemowlęcych, 205 stołówek w żłobkach i domach małego dziecka, 51 stołówek w domach dziecka i młodzieży, 740 stołówek szkolnych, 32 bursy i internaty, 830 przedszkoli, 37 stołówek w zakładach specjalnych i wychowawczych, 163 bloki żywienia w domach opieki społecznej, 91 bufetów przy zakładach pracy, 78 stołówek pracowniczych, 305 innych zakładów żywienia).

Skontrolowano 1539 obiektów. Zakwalifikowano do kategorii niskiego ryzyka – 304, średniego – 2417, wysokiego – 60. W 2778 obiektach zostały wdrożone zasady Dobrych Praktyk Higienicznych i Dobrych Praktyk Produkcyjnych, natomiast w 2299 system HACCP.

Przeprowadzono 1817 kontroli i rekontroli, w tym 91 interwencyjnych. Interwencje dotyczyły m.in. niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego w zakładach, nieprawidłowych warunków przechowywania żywności, wykorzystywania środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości, niewłaściwych warunków sanitarno-higienicznych podczas przygotowywania posiłków, dolegliwości żołądkowo-jelitowych po spożyciu posiłku, niewłaściwej jakości zdrowotnej serwowanych potraw, stwierdzenia stosowania w żywieniu zbiorowym dzieci środków spożywczych nieodpowiadających wymaganiom określonym w *rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach*, stwierdzenia obecności bakterii *Salmonella* u dziecka uczęszczającego do grupy żłobkowej, obecności zanieczyszczeń biologicznych w kaszy użytej do przygotowywania posiłku, braku dezynfekcji naczyń stołowych, nieprzestrzegania zasad higieny przez personel zakładu.

W wyniku kontroli stwierdzono, iż w 7 zakładach działalność prowadzona była bez uprzedniego złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu lub w zakresie niezgodnym z decyzją o zatwierdzeniu zakładu albo prowadzono sprzedaż dzieciom i młodzieży środków spożywczych nieodpowiadających wymaganiom określonym w ww. rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r.

W 1 obiekcie (stołówka w domu wczasowym) kontrola wykazała obecność gryzoni, wykorzystywanie do przygotowywania posiłków środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości oraz mrożenie żywności we własnym zakresie. Z uwagi na fakt, iż stwierdzone uchybienia stwarzały zagrożenie dla zdrowia i życia konsumentów przedmiotowy zakład został unieruchomiony.

Na skutek wydanych 49 decyzji administracyjnych (w tym 20 decyzji nakazowych i 1 decyzji unieruchomienia/przerwania działalności całego zakładu) oraz nałożonych kar pieniężnych (7) wyegzekwowano poprawę stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń produkcyjnych i magazynowych, wymianę zniszczonych urządzeń i sprzętu produkcyjnego, zapewnienie odpowiedniego urządzenia do mycia i wyparzania naczyń stołowych, wydzielenie stanowiska do mycia i dezynfekcji jaj w pomieszczeniu obróbki wstępnej, zapewnienie sprawnej wentylacji w pomieszczeniu produkcyjnym.

Podczas kontroli sanitarnych zastosowano działania represyjne (nałożono 55 mandatów karnych na kwotę 16 450,00 zł), w wyniku których zostały usunięte nieprawidłowości dot. bieżącego stanu sanitarno-higienicznego w pomieszczeniach produkcyjnych i magazynowych, brudnych urządzeń chłodniczych i zamrażarek, wykorzystywania przy przygotowywaniu posiłków środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości, nieprawidłowych warunków przechowywania surowców i półproduktów, mrożenia żywności we własnym zakresie, a także uchybienia dot. braku zachowanej segregacji asortymentowej w urządzeniach chłodniczych, braku warunków do dezynfekcji jaj, nieprzestrzegania stanowisk pracy, obecności owadów w pomieszczeniu kuchni, braku zabezpieczenia obiektu przed szkodnikami, obecności gryzoni, braku prawidłowej dezynfekcji naczyń stołowych, nieprzestrzegania zasad higieny przez personel zakładu, braku orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych osób zatrudnionych w kontakcie z żywnością oraz braku zapisów z działań w ramach kontroli wewnętrznej.

W 2024 r. do badań laboratoryjnych pobrano 138 próbek żywności i wymazów sanitarnych, z których 1 próbka – wymaz z zastawy stołowej (łyżka) została zakwestionowana z uwagi na wykrycie bakterii z grupy coli.

Ogółem w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego oceniono 1001 jadłospisów, w tym 20 było nieprawidłowych z uwagi na brak w posiłkach wystarczającej ilości warzyw lub owoców oraz białka pełnowartościowego.

Przeprowadzono 13 ocen sposobu żywienia i w 7 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości tj. za wysoki udział energii pochodzącej z białka oraz nieprawidłowości w realizacji składników pokarmowych (m.in. wapnia i witaminy C).

NADZÓR NAD SUPLEMENTAMI DIETY, ŻYWNOŚCIĄ SPECJALNEGO PRZEZNACZENIA, ŻYWNOŚCIĄ WZBOGACANĄ

W 2024 r. zarejestrowano:

- 27 wytwórni suplementów diety, skontrolowano - 18,
- 1 wytwórnię żywności specjalnego przeznaczenia, która została skontrolowana,
- 120 hurtowni suplementów diety, skontrolowano - **56**.

Stan sanitarno-techniczny oraz higieniczny w omawianych wytwórniach nie budził zastrzeżeń.

We wszystkich zakładach zostały wdrożone zasady GHP/GMP oraz system HACCP.

W wytwórniach suplementów diety i żywności specjalnego przeznaczenia nie wydawano decyzji administracyjnych, natomiast w grupie hurtowni suplementów diety wydano 6 decyzji, w tym 5 zakazujących wprowadzania produktu do obrotu.

W 2024 r. organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. łódzkiego kontynuowały nadzór nad znakowaniem, prezentacją i reklamą wprowadzanych do obrotu suplementów diety, żywności specjalnego przeznaczenia oraz środków spożywczych wzbogacanych. Przeprowadzono ogółem 1103 kontrole w zakładach produkcji i obrotu ww. produktami.

Dokonano oceny pod względem składu, znakowania oraz prezentacji i reklamy ogółem 1701 omawianych środków spożywczych (z czego 74 produkty oceniono w zakładach produkcji, 1627 – w obiektach obrotu).

Ponadto organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. łódzkiego prowadziły monitoring stron internetowych pod kątem zgodności z obecnie obowiązującym prawem żywnościowym, w szczególności pod kątem obecności w ofertach sprzedaży produktów zawierających nieautoryzowane składniki, stwarzających zagrożenie dla zdrowia człowieka oraz pod kątem prawidłowości prezentacji i reklamy. Ogółem sprawdzono 804 produkty (m.in. suplementy diety, żywność specjalnego przeznaczenia oraz żywność wzbogacaną).

Nieprawidłowości stwierdzono w przypadku łącznie 53 produktów (6,6% ogółu ocenianych). Informacje o stwierdzonych niezgodnościach z przepisami prawa żywnościowego zostały przekazywane do państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych właściwych terenowo ze względu na siedzibę producenta/dystrybutora tych produktów.

Najczęściej stwierdzanymi nieprawidłowościami były:

- nieprawidłowe znakowanie, prezentacja i reklama suplementów diety,
- obecność w składzie suplementów diety składnika niedozwolonego do stosowania w żywności np. barbaloiny,
- zastosowanie oświadczeń zdrowotnych odnoszących się do produktu, a nie do jego składników,
- zastosowanie nieuprawnionych oświadczeń zdrowotnych,
- zastosowanie oświadczeń zdrowotnych odnoszących się do ogólnych, nieswoistych korzyści, jakie przynosi dany składnik odżywczy lub dana żywność dla ogólnego dobrego stanu zdrowia i dla związanego ze zdrowiem dobrego samopoczucia, bez zamieszczenia towarzyszącego oświadczenia zdrowotnego znajdującego się w wykazie dozwolonych oświadczeń zdrowotnych.

Państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni województwa łódzkiego wydali łącznie 11 decyzji administracyjnych w tym:

- 2 decyzje czasowego wstrzymania wprowadzania do obrotu suplementów diety do czasu zakończenia postępowania wyjaśniającego prowadzonego przez Głównego Inspektora Sanitarnego, o którym mowa w art. 30 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia,
- 1 decyzję nakazującą wstrzymanie wprowadzania do obrotu produktu kwalifikowanego jako żywność specjalnego przeznaczenia medycznego do czasu zakończenia postępowania wyjaśniającego prowadzonego przez Głównego Inspektora Sanitarnego,
- 1 decyzję zakazującą wprowadzania do obrotu produktu kwalifikowanego jako żywność specjalnego przeznaczenia medycznego,

– 3 decyzje nakazujące wstrzymanie wprowadzania do obrotu i wycofanie z obrotu:

- suplementu diety zawierającego w składzie niedozwoloną formę chemiczną magnezu – L -treonian magnezu, stanowiącą nieautoryzowaną nową żywność,
 - suplementu diety ze względu na zmienione cechy organoleptyczne,
 - suplementu diety, zawierającego w składzie 5 mg melatoniny w 1 tabletkę, ze względu na niespełnianie wymagań dla suplementów diety,
- 1 decyzję nakazującą doprowadzenie do prawidłowego stanu sanitarno – technicznego powierzchni podłogi, ścian, sufitu w pomieszczeniu sklepu zielarskiego,
- 1 decyzję unieruchomienia sklepu zielarskiego z uwagi na obecność odchodów gryzoni,
- 1 decyzję warunkowego zatwierdzenia zakładu z uwagi na brak opracowanej dokumentacji HACCP,
- 1 decyzję przedłużającą termin decyzji warunkowego zatwierdzenia zakładu.

Z powodu nieprzestrzegania przepisów w zakresie znakowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych (w tym suplementów diety), braku zamieszczenia obowiązkowych informacji nt. żywności oferowanej do sprzedaży na odległość oraz prowadzenia działalności w zakresie magazynowania i/lub sprzedaży środków spożywczych (w tym suplementów diety) za pośrednictwem internetu bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i/lub o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wydał 16 decyzji o nałożeniu kary pieniężnej na przedsiębiorców na podstawie art. 104, art. 103 ust. 1 pkt 1b lit. c, art. 103 ust. 1 pkt 1, art. 103 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

W 2024 r. nałożono łącznie 3 grzywny w drodze mandatu karnego za wprowadzenie do obrotu 2 suplementów diety oraz produktu z kategorii żywności wzbogacanej bez powiadomienia GIS o wprowadzeniu po raz pierwszy do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przedmiotowych produktów.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. łódzkiego prowadziły również działania w związku z 12 powiadomieniami w ramach systemu RASFF i AAC, w tym dotyczącymi m.in. stwierdzenia w suplementach diety: barbaloiny - substancji zabronionej, 5-HTP, L-treonianu magnezu, niedozwolonej formy magnezu, dla której brak jest informacji nt. historii spożycia w UE przed 15.05.1997 r., nieautoryzowanych składników żywności: kannabigerolu (CBG), kannabidiolu (CBD) oraz kannabichormenu (CBC), Solanum nigrum, przekroczenia NDP sumy alkaloidów pirolizydynowych, nieautoryzowanej nowej żywności (Rauwolfia vomitoria, sole β -hydroksymaślanu), nieoznakowanego napromieniania suplementu diety.

JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH KRAJOWYCH PRODUKOWANYCH W NADZOROWANYCH ZAKŁADACH ORAZ ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W OBROcie W OBIEKTACH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

W 2024 r. przeprowadzono badania laboratoryjne krajowych środków spożywczych produkowanych w nadzorowanych zakładach oraz znajdujących się w obrocie w obiektach zlokalizowanych na terenie województwa łódzkiego:

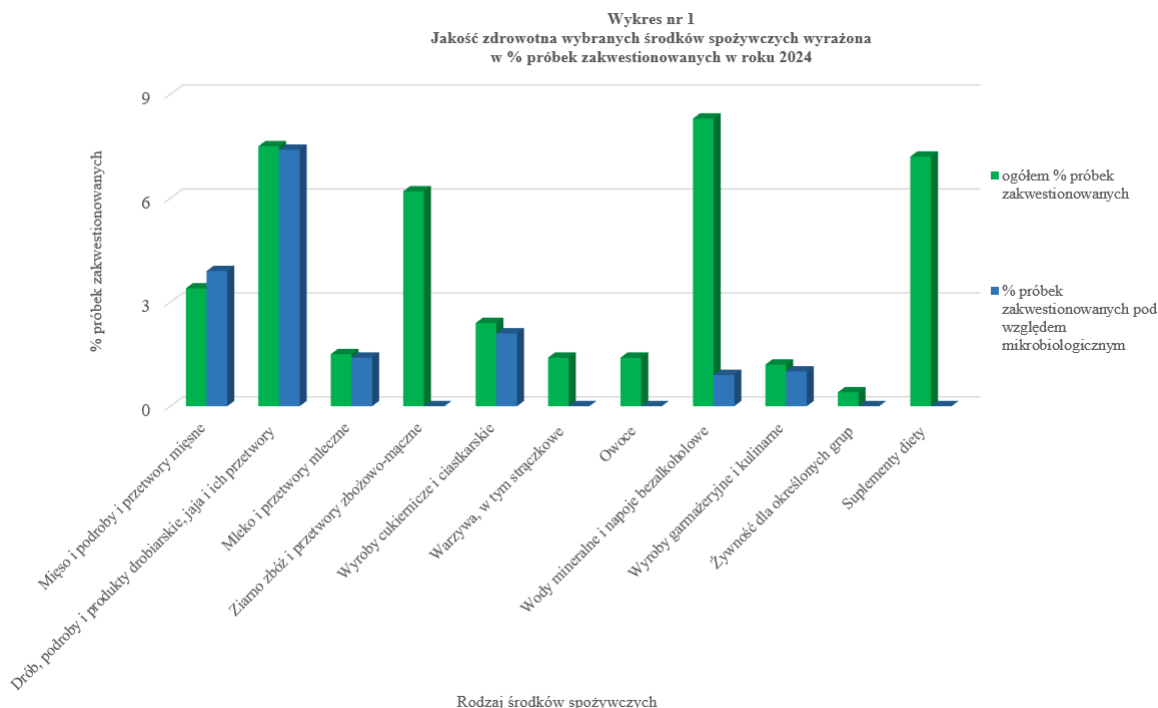
- ogółem w zintegrowanym laboratorium WSSE w Łodzi zbadano 3645 próbek środków spożywczych, z czego zdyskwalifikowano - 100 tj. 2,7% (w roku 2023 odsetek próbek zdyskwalifikowanych wyniósł 2,3%).
- pod względem parametrów mikrobiologicznych zbadano 2195 próbek, zdyskwalifikowano 44 próbki tj. 2,0% (w roku 2023 odsetek próbek zdyskwalifikowanych wyniósł 2,1%),
- pod względem parametrów chemicznych zbadano 1343 próbki, zdyskwalifikowano 27 próbek, tj. 2,0% (w roku 2023 odsetek próbek zdyskwalifikowanych wyniósł 1,5%),
- pod względem parametrów biologicznych i fizycznych zbadano 772 próbki, zdyskwalifikowano 5 próbek, tj. 0,6% (w roku 2023 odsetek próbek zdyskwalifikowanych wyniósł 0,1%).

Oceniono 2305 próbek środków spożywczych krajowych pod względem znakowania. Aktualnym przepisom dotyczącym znakowania środków spożywczych nie odpowiadało 20 próbek tj. 0,9% (w roku 2023 odsetek próbek zdyskwalifikowanych wyniósł 0,5%).

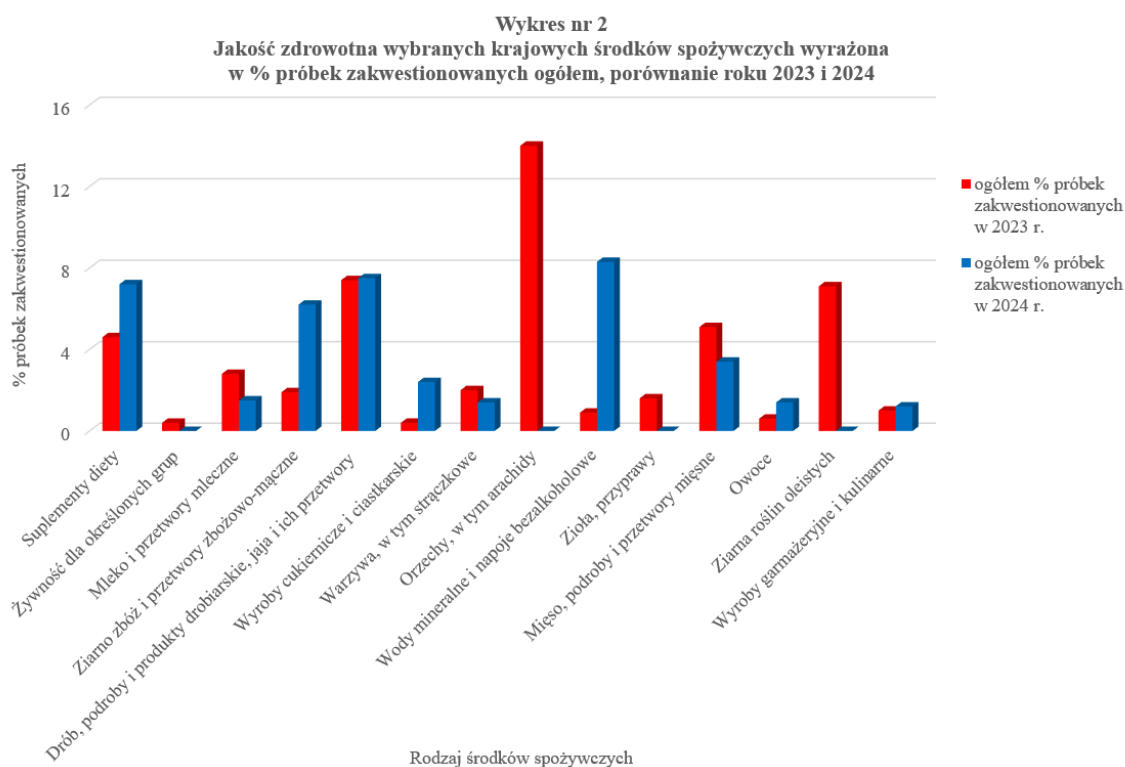
Grupy krajowych środków spożywczych według % próbek kwestionowanych oraz główne przyczyny zakwestionowania – 2024 rok

Lp.	Symbol wg Mz 48	Rodzaj/Grupa produktów	Ogółem			Mikrobiologicznie			Główne przyczyny zakwestionowania
			zbad.	zakw.	% zakw.	zbad.	zakw.	% zakw.	
1.	1	Mięso, podroby i przetwory mięsne	236	8	3,4	203	8	3,9	- obecność pałeczek <i>Salmonella</i> spp. w 10 g - obecność pałeczek <i>Salmonella</i> spp. w 25 g
2.	2	Drób, podroby i produkty drobiarskie, jaja i ich przetwory	345	26	7,5	282	21	7,4	- obecność pałeczek <i>Salmonella</i> spp. w 25 g - obecność pałeczek <i>Salmonella</i> spp. w 10 g - obecność pałeczek <i>Salmonella</i> Enteritidis w 25 g w 4 z 5 próbek, - obecność <i>Campylobacter</i> spp. w 10 g, - zmienione cechy organoleptyczne
3.	4	Mleko i przetwory mleczne	397	6	1,5	361	5	1,4	- nadmierne zanieczyszczenie bakteriami z rodziny <i>Enterobacteriaceae</i> , - nieprawidłowe znakowanie
4.	5	Ziarno zbóż i przetwory zbożowo-mączne	178	11	6,2	0	0	0	- przekroczenie NDP pozostałości epoksykonazolu, - przekroczenie NDP ochratoksyny A, - stwierdzenie obecności niezadeklarowanego białka soi, - nieprawidłowe znakowanie
5.	6	Wyroby cukiernicze i ciastkarskie	288	7	2,4	235	5	2,1	- przekroczenie maksymalnego poziomu zawartości czerwieni koszenilowej, - obecność <i>Bacillus cereus</i> na poziomie 10^5 jtk/g. - nieprawidłowe znakowanie
6.	8	Miód i produkty pszczelarskie	6	2	33,3	0	0	0	- przekroczenie NDP alkaloidów pirolizydynowych, - nieprawidłowe znakowanie
7.	10	Warzywa, w tym strączkowe	647	9	1,4	180	0	0	- przekroczenia NDP pozostałości pestycydów
8.	11	Owoce	359	5	1,4	160	0	0	- przekroczenie NDP pozostałości pestycydu, - obecność żywych i martwych szkodników, - zmienione cechy organoleptyczne
9.	16	Wody mineralne i napoje bezalkoholowe	157	13	8,3	110	1	0,9	- obecność bakterii <i>Pseudomonas aeruginosa</i> w ilości 1jtk w 250 ml wody, - stwierdzenie obecności niezadeklarowanego glutenu - nieprawidłowe znakowanie - zmienione cechy organoleptyczne
10.	23	Wyroby garmazeryjne i kulinarne	325	4	1,2	298	3	1,0	- obecność <i>Listeria monocytogenes</i> w 25 g w 2 z 5 próbek produktu, - obecność <i>Salmonella</i> spp. w 25 g w 1 z 5 próbek produktu, - stwierdzenie zawartości glutenu na poziomie >150 mg/kg - nieprawidłowe znakowanie
11.	24	Żywność dla określonych grup	267	1	0,4	181	0	0	- nieprawidłowe znakowanie
12.	26	Suplementy diety	138	10	7,2	45	0	0	- nieprawidłowe znakowanie, - zmienione cechy organoleptyczne

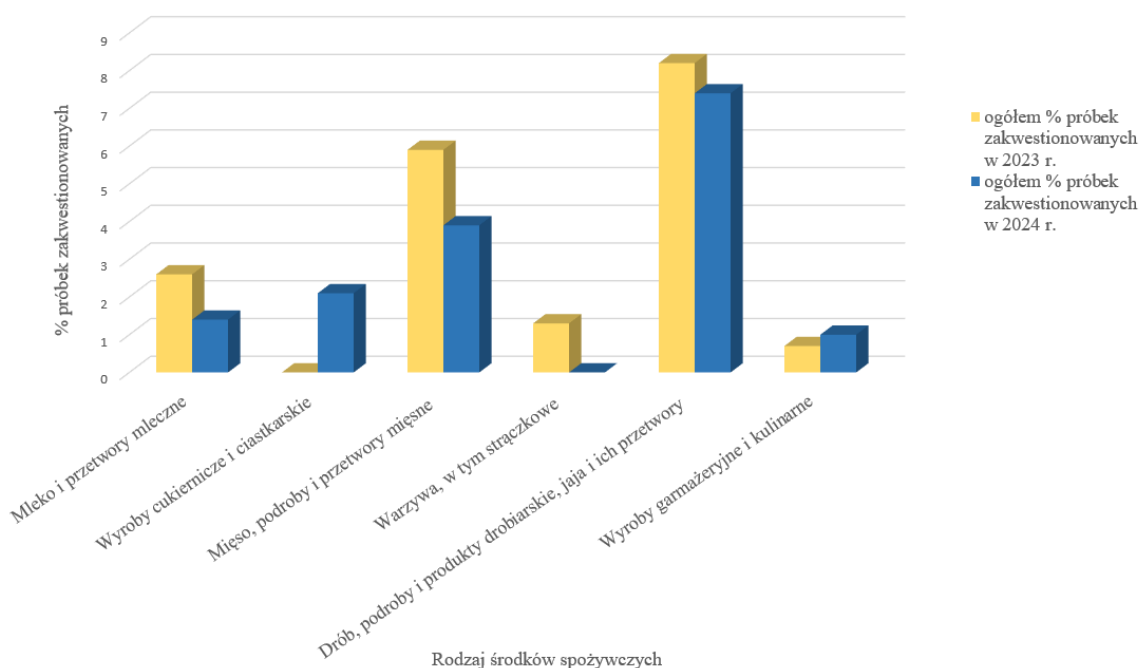
Jakość zdrowotną wybranych krajowych środków spożywczych, wprowadzanych do obrotu na terenie woj. łódzkiego, wyrażoną w % próbek zakwestionowanych w 2024 roku przedstawia wykres nr 1.

Jakość zdrowotną wybranych krajowych środków spożywczych, wprowadzanych do obrotu na terenie woj. łódzkiego, wyrażoną w % próbek zakwestionowanych ogółem i mikrobiologicznie w 2024 r. w porównaniu do 2023 r. przedstawiają wykresy nr 2 i nr 3.

Wykres nr 3
Jakość zdrowotna wybranych krajowych środków spożywczych wyrażona
w % próbek zakwestionowanych mikrobiologicznie, porównanie roku 2023 i 2024

WYTWÓRNIŁ MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ ORAZ MIEJSCA OBROTU TYMI PRODUKTAMI

W 2024 r. zewidencjonowano:

- 85 wytwórni materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością
- 698 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Skontrolowano 37 wytwórni, przeprowadzono 39 kontroli.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie procesu technologicznego, wdrożonych zasad dobrej praktyki produkcyjnej, śledzenia drogi materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, oznakowania wyrobów, deklaracji zgodności oraz dokumentacji potwierdzającej, że materiały i wyroby spełniają wymagania określone w rozporządzeniu (WE) Nr 1935/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 października 2004 r. w sprawie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz uchylającym dyrektywy 80/590/EWG i 89/109/EWG (Dz. Urz. UE L 338 z 13.11.2004 r. z późn. zm.), rozporządzeniu Komisji (WE) Nr 10/2011 z 14 stycznia 2011 r. w sprawie materiałów i wyrobów z tworzyw sztucznych przeznaczonych do kontaktu z żywnością (Dz. Urz. L 12 str. 1 z 15.01.2011 r. z późn. zm.), rozporządzeniu Komisji (UE) 2022/1616 z dnia 15 września 2022 r. w sprawie materiałów i wyrobów z tworzyw sztucznych pochodzących z recyklingu przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz uchylającym rozporządzenie (WE) nr 282/2008 (Dz. Urz. UE L 243 z 20.09.2022 r., str. 3) i ustawie z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2023 r. poz. 1448).

W 2 wytwórniach materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością wydano 3 decyzje administracyjne, w tym 1 decyzję z uwagi na niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń zakładu (ścian, sufitów) oraz 2 decyzje dotyczące przedłużenia terminu wykonania obowiązków wynikających z decyzji wydanej w 2023 r.

W 2024 r. skontrolowano 91 obiektów obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, w których przeprowadzono 124 kontrole, w tym 40 interwencyjnych.

W 2 obiektach stwierdzono prowadzenie działalności bez złożenia wniosku o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, za co nałożono

2 mandaty karne na kwotę 500,00 zł.

Zasady GHP/GMP zostały wdrożone we wszystkich wytwórniach i miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

W 2024 r. przebadano laboratoryjnie 75 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w tym 1 próbkę pobraną w wytwórni materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Zakwestionowano 1 próbkę (łopatka do patelni) pobraną z obiektu obrotu ze względu na stwierdzenie przekroczenia migracji specyficznej pierwszorzędowej aminy aromatycznej 4,4'-MDA (4,4'-diaminodifenylometanu). Ww. wyrób został wycofany z obrotu handlowego.

WNIOSKI:

1. Stan sanitarny zakładów produkcji i obrotu żywnością ulega systematycznej poprawie z uwagi na prowadzenie na bieżąco przez przedsiębiorców, działających na rynku spożywczym, prac modernizacyjnych oraz wykonywanie obowiązków wynikających z decyzji administracyjnych wydanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.
2. W wyniku podejmowanych działań przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej wyegzekwowano poprawę stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń, urządzeń i sprzętu w zakładach żywienia zbiorowego, zapewnienie prawidłowego przebiegu procesów produkcyjnych oraz właściwej dezynfekcji termicznej naczyń stołowych.
3. Wykonanie obowiązków wynikających z decyzji administracyjnych przez właścicieli zakładów produkcji i obrotu żywnością przyczyniło się do poprawy warunków sanitarno-technicznych w obiektach, wymiany zniszczonych urządzeń i sprzętu, zapewnienia właściwych warunków do czyszczenia i dezynfekcji sprzętu roboczego oraz mycia rąk.
4. Na podstawie analizy wyników badań laboratoryjnych próbek środków spożywczych krajowych stwierdzono, iż % próbek zakwestionowanych w 2024 r. kształtował się na poziomie nieznacznie wyższym niż w 2023 r. i wynosił 2,7% (w 2023 r. - 2,3%).
5. W celu zapewnienia bezpieczeństwa żywności w 2025 r. będzie kontynuowany nadzór sanitarny szczególnie w zakresie:
 - a) zachowania łańcucha chłodniczego w przypadku środków spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie,
 - b) warunków produkcji żywności RTE (gotowej do spożycia),
 - c) produkcji pierwotnej owoców miękkich i warzyw zielonych przeznaczonych do bezpośredniego spożycia oraz kiełków i nasion przeznaczonych do produkcji kiełków,
 - d) prawidłowości składu, oznakowania, prezentacji i reklamy suplementów diety, żywności specjalnego przeznaczenia oraz środków spożywczych wzbogacanych witaminami lub składnikami mineralnymi.

Przygotowała:

Bożena Kaczmarczyk

Kierownik Oddziału Nadzoru

Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia WSSE

W ZAKRESIE HIGIENY RADIACYJNEJ

PRACOWNIE RENTGENOWSKIE

Pod nadzorem Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego znajduje się 991 obiektów użytkujących 1932 aparaty rentgenowskie w 1473 pracowniach rentgenowskich.

W minionym roku Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wydał: 216 zezwoleń na uruchomienie aparatury rentgenowskiej wraz z medycznymi pracownikami rentgenowskimi (przy wydawaniu zezwoleń uwzględniano nowe wymagania w zakresie dokumentacji jednostek zgodnie z obowiązującymi przepisami), 76 zgód na udzielanie świadczeń zdrowotnych z zakresu rentgenodiagnostyki, radiologii zabiegowej lub diagnostyki związanej z podawaniem pacjentom produktów radiofarmaceutycznych. W 2024 r. pracownicy oddziału przeprowadzili łącznie 203 kontrole w 143 pracowniach rentgenowskich. Kontrole wykonywane i dokumentowane były zgodnie z obowiązującymi procedurami wprowadzonymi przez Głównego Inspektora Sanitarnego.

W trakcie przeprowadzanych czynności kontrolnych sprawdzano i egzekwowano realizację wymagań z zakresu higieny radiacyjnej, wynikających z ustawy Prawo atomowe, dotyczących aparatury rentgenowskiej a także personelu narażonego na działanie promieniowania rentgenowskiego. Zwracano także uwagę na stan sanitarno-techniczny pomieszczeń pracowni rentgenowskich. Na podstawie przeprowadzonych kontroli, ŁPWIS wydał 9 decyzji nakazujących usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli sanitarnych, 54 decyzje nakładające karę pieniężną na podstawie art. 123 Ustawy Prawo atomowe oraz 75 decyzji wygaszających otrzymane przez jednostki zezwolenia związane z likwidacją aparatów rentgenowskich, pracowni a także obiektów.

Podczas kontroli wykonano 1031 pomiarów mocy dawek promieniowania X przy 159 stanowiskach rentgenowskich, sprawdzając stan osłon przed promieniowaniem a także poziom narażenia na stanowiskach pracy i w miejscach przebywania ludzi w pomieszczeniach sąsiadujących z pracowniami rentgenowskimi.

ZAKŁADY STOSUJĄCE URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE POLA E-M 0-300 GHZ

Na terenie województwa w 2024 r. znajdowało się 138 obiektów stosujących urządzenia wytwarzające pola elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości.

Pracownicy Oddziału przeprowadzili 15 kontroli w 15 zakładach, podczas których sprawdzano przestrzeganie zasad BHP przy stosowaniu urządzeń wysokiej częstotliwości, kontrolowano ważność protokołów pomiarowych natężenia pola elektromagnetycznego w otoczeniu urządzeń a także weryfikowano oznakowanie zasięgów przestrzeni pola elektromagnetycznego stref ochronnych. Sprawdzano również szkolenia i badania lekarskie pracowników obsługujących urządzenia. Na podstawie przeprowadzonych kontroli, Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wydał 1 decyzję nakazującą usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli sanitarnych

MONITORING SKAŻEŃ PROMIENIOTWÓRCZYCH ŚRODOWISKA I ŻYWNOŚCI NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO W RAMACH DZIAŁANIA PLACÓWEK POMIARÓW SKAŻEŃ PROMIENIOTWÓRCZYCH WSSE W ŁODZI

W ramach Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łodzi w roku 2024 działała 1 Placówka Pomiarów Skażeń Promieniotwórczych. Placówka prowadziła pomiary w zakresie monitoringu państwowego służącego do oceny sytuacji radiacyjnej kraju oraz w ramach nadzoru nad bezpieczeństwem żywności.

Pobierano próby a następnie prowadzono pomiary skażeń promieniotwórczych mleka i innych produktów żywnościowych takich jak: mięso, ryby, drób, jaja, warzywa, owoce, pasze oraz wodę powierzchniową przeznaczoną do spożycia z ujęć wodociągu łódzkiego. Łącznie pobrano 63 próbki. Wyniki pomiarów były przekazywane do Centrum ds. Zdarzeń Radiacyjnych Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki.

Placówka uczestniczyła w międzylaboratoryjnym badaniu porównawczym organizowanym przez CLOR.

Przygotowała:

Agata Majczak
Kierownik Oddziału Higieny Radiacyjnej WSSE

W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

W ramach działalności Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego prowadzone są działania profilaktyczne zapobiegające zagrożeniom bezpieczeństwa sanitarnego na etapie planowania, projektowania, realizacji oraz dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych, zgodnie z kompetencjami określonymi ustawą o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz innymi ustawami i aktami wykonawczymi. Celem powyższych działań jest zapewnienie właściwych warunków higienicznych i zdrowotnych, tak by wyeliminować negatywny wpływ na zdrowie i życie ludzi planowanych i istniejących inwestycji lub w ich sąsiedztwie. W pionie Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadza się analizę projektowanych zamierzeń planistycznych, inwestycyjnych i systemowo-organizacyjnych odnoszących się do obszarów gmin, powiatów, województwa, a także rozwiązań techniczno-budowlanych inwestycji, infrastruktury i rozwiązań technologicznych różnych procesów w aspekcie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych oraz maksymalnego ograniczenia niekorzystnego oddziaływania planowanych przedsięwzięć na środowisko, w tym zdrowie ludzi. Inwestycje często mają duży zasięg terytorialny, ich realizacja może wywoływać długofalowe skutki, mające szerokie spektrum oddziaływania zarówno na środowisko, jak i na warunki życia człowieka. Działania podejmowane w ramach Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego wynikają z wniosków składanych przez jednostki samorządu terytorialnego województwa łódzkiego oraz zgłoszeń i wniosków Inwestorów. Na podstawie przedstawionych dokumentów analizowane jest usytuowanie, rodzaj, skala planowanych inwestycji, rodzaj i wielkość emisji zanieczyszczeń do powietrza, jakie będą skutkiem realizacji przedsięwzięć, a także przedstawione rozwiązania techniczne i organizacyjne, zakładane zarówno w fazie realizacji, eksploatacji, jak i likwidacji takiego przedsięwzięcia.

Uzgadnianie dokumentacji projektowej przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz działających na mocy upoważnienia Głównego Inspektora Sanitarnego rzeczoznawców ds. sanitarno-higienicznych, a także uczestniczenie w dopuszczeniu obiektów do użytkowania, umożliwia eliminację nieprawidłowości i wychwycenie możliwych błędów, pomyłek czy niedopatrzeń projektanta, związanych niejednokrotnie z dużym tempem budowy. Zwracana była uwaga na warunki techniczno-użytkowe, m.in.: prawidłowy układ funkcjonalny, właściwą technologię oraz wyposażenie zgodne z charakterem obiektu, prawidłowo zaprojektowaną wentylację, klimatyzację, ogrzewanie pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, instalację wodno-kanalizacyjną oraz zgodność z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy. W 2024 roku uczestniczono w odbiorze obiektów, mających znaczenie dla stanu sanitarnego regionu, takich jak m.in.: Centrum Opiekuńczo - Mieszkalne w Radomsku, Budynek OSP Mokra Lewa, Laboratorium Zakładu Bezpieczeństwa Żywności przy Instytucie Ogrodnictwa – Państwowym Instytucie Badawczym w Skierniewicach, Budowa Zaplecza Stadionu Miejskiego w Łowiczu, Budynek pałacyku DPS w Wiśniowej Górze oraz część zajezdni Tramwajowej Chocianowice w Łodzi.

W 2024 r. zauważono wyraźny trend odwrócenia recesji pocovidowej i tym samym wzrost wpływu wniosków dotyczących udzielania zgód na odstępstwa od przepisów określających warunki techniczne oraz od przepisów określających wymogi bezpieczeństwa i higieny pracy, jakie muszą spełniać budynki przeznaczone na pracę i pobyt ludzi. Dotychczas stare, zaniedbane, niszczące kamienice poddawane są obecnie rewitalizacji, dzięki czemu stają się miejscem lokalizacji nowych usług. W związku z tym nastąpił również wzrost zainteresowania uzgadnianiem ekspertyz technicznych dla takich obiektów zabytkowych.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej opiniowały dokumenty takie jak: miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz plany ogólne gmin, które mają na celu systematyczne porządkowanie zabudowy na terenie województwa łódzkiego, poprzez wprowadzenie ustaleń dotyczących właściwej izolacji terenów o różnym przeznaczeniu i różnych wymaganiach sanitarno-higienicznych, co wpływa na minimalizację potencjalnych zagrożeń dla terenów zabudowy chronionej. Ponadto nastąpił wzrost uzgodnień decyzji o warunkach zabudowy oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego ze względu na reformę w planowaniu przestrzennym wprowadzoną w drugiej połowie 2023 r.

Rok 2024 był również rokiem aktualizacji gminnych programów rewitalizacji obszarów zdegradowanych na terenie województwa, które opiniowane są przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Ponadto pracownicy pionu zapobiegawczego nadzoru sanitarnego opiniowali projekty planów remediacji oraz projekty decyzji w sprawie nałożenia obowiązku przeprowadzenia działań naprawczych, Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w odniesieniu do oceny występowania znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi, a Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w odniesieniu do zanieczyszczenia wody przeznaczonej do spożycia. Celem remediacji gruntu jest oczyszczenie terenów zanieczyszczonych, tak aby nie stanowiły zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi. W roku 2024 r. w powyższym zakresie zaopiniowano m.in.: projekty planów remediacji dotyczących historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi występujących miejscowo w Łodzi m.in. przy ul.: Olechowskiej, Wodnej, Liściastej i Lodowej.

W 2024 r. spośród spraw dotyczących opiniowania warunków realizacji przedsięwzięć, uzgodnień projektów budowlanych oraz opiniowania lokalizacji inwestycji mieszkaniowych, mających wpływ na stan sanitarny regionu należy wyróżnić m.in.: zaopiniowanie warunków realizacji dla przedsięwzięć polegających na: „Budowie linii kolejowej nr 85 na odc. Łódź – Sieradz Północny i linii kolejowej nr 86 na odc. Sieradz Północny – Kępno – Czernica Wrocławska – Wrocław Główny, odcinek Łódź - Sieradz”, „Budowie Regionalnego Zakładu Przetwarzania Odpadów w Bogumiłowie”, „Dostosowaniu instalacji termicznego przekształcania odpadów niebezpiecznych o zdolności przetwarzania ponad 10 ton na dobę, zlokalizowanej w Bełchatowie przy ul. Przemysłowej 7, do wymagań konkluzji BAT oraz zmianie sposobu gospodarowania odpadami zbieranymi”, zaopiniowanie lokalizacji inwestycji mieszkaniowych przy: ul. Piotrkowskiej 293-305 w Łodzi, ul. Sienkiewicza 62/al. Piłsudskiego 20 w Łodzi, ul. Łomżyńskiej 25 w Łodzi, al. Mickiewicza 15a w Łodzi, ul. Wagnera w Skierniewicach.

Znaczący wpływ na poprawę stanu sanitarnego województwa łódzkiego mają również obiekty związane z działalnością leczniczą, placówki edukacyjne, obiekty chroniące gospodarkę gruntowo-wodną oraz obiekty wpływające na poprawę komunikacji w regionie, w odbiorze których uczestniczyły Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W 2024 r. do takich przedsięwzięć można zaliczyć: Oddział Intensywnej Terapii i Anestezjologii dla Dzieci oraz Oddział Propedeutyki Pediatrii i Chorób Metabolicznych Kości z Pododdziałem Rehabilitacji w Budynku Głównym Uniwersyteckiego Centrum Pediatrii Centralnego Szpitala Klinicznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, blok operacyjny z salą wybudzeń oraz Izbą Przyjęć w budynku Centrum Kliniczno-Dydaktycznym w Łodzi przy ul. Pomorskiej 251, oddział kliniczny okulistyki z oddziałem dla dzieci Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego Nr 1 im. Norberta Barlickiego w Łodzi, Żłobek Gminny w Nowym Kawęczynie, Szkoła Podstawowa Specjalna z oddziałami przedszkolnymi w Łodzi przy ul. Kopcińskiego 21, Dom Dziecka nr 11 w Łodzi, Dom Dziecka nr 12 w Łodzi, Stacja Uzdatniania Wody w Krośniewicach, ul. Toruńska, budowa zbiornika retencyjnego oraz remont Stacji Uzdatniania Wody w miejscowości Baby, modernizacja ujęcia wody w Ręcznie – budowa zbiornika retencyjnego wody pitnej, przebudowa istniejącej hali w celu uruchomienia instalacji do usługowego zagospodarowania i recyklingu odpadów oraz odzysku surowców wtórnych firmy CSD ECO Sp. z o.o. w Kutnie przy ul. Grunwaldzkiej 5 c (I etap).

W 2024 roku ogólna liczba stanowisk zajętych przez Państwową Inspekcję Sanitarną w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego kształtowała się na poziomie ok 5805.

Reasumując, działalność organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na różnych etapach procesu inwestycyjnego (planowanie strategiczne, zagospodarowanie przestrzenne, projektowanie i realizacja) wpływa pozytywnie na stan sanitarno-zdrowotny w obiektach, przyczyniając się do polepszenia warunków życia i zdrowia mieszkańców województwa łódzkiego.

Przygotowała:

Magdalena Frątczak

Kierownik Oddziału Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego WSSE

W ZAKRESIE PROMOCJI ZDROWIA I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

1. Profilaktyka nadwagi i otyłości

Interwencje programowe:

A. Program edukacyjny „Skąd się biorą produkty ekologiczne”

Celem programu jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat. Program adresowany jest do dzieci w wieku 5–6 lat uczęszczających do przedszkoli oraz ich rodziców i opiekunów.

W edycji programu zrealizowanej w roku szkolnym 2023/2024 na terenie województwa łódzkiego uczestniczyły 294 przedszkola. W prowadzonych zajęciach edukacyjnych wzięło udział 12213 przedszkolaków i 4820 rodziców.

B. Ogólnopolski program „Trzymaj formę!”

Od 2006 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna realizuje ogólnopolski program edukacyjny „Trzymaj formę!” skierowany do uczniów klas V–VIII szkół podstawowych. Organizatorami programu są Główny Inspektorat Sanitarny oraz Polska Federacja Producentów Żywności.

Celem programu „Trzymaj formę!” jest edukacja w zakresie kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia oraz zbilansowanej diety.

W roku szkolnym 2023/2024 w województwie łódzkim zrealizowana została XVIII edycja programu, w której uczestniczyło 24295 uczniów oraz 11284 rodziców i opiekunów z 327 szkół podstawowych.

2. Profilaktyka palenia tytoniu

Interwencje programowe:

A. Przedszkolny program edukacji antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas”

Celem programu jest zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń, oraz wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy.

W roku szkolnym 2023/2024 w województwie łódzkim zrealizowano XVI edycję programu. Uczestniczyło w niej 7969 dzieci z 215 przedszkoli, oddziałów przedszkolnych oraz innych form wychowania przedszkolnego i szkół podstawowych. Udział wzięło również 3821 rodziców i opiekunów dzieci z tych placówek.

B. Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej „Bieg po zdrowie”

Program adresowany jest do uczniów IV klas szkół podstawowych. Celem programu „Bieg po zdrowie” jest opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego oraz zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

W roku szkolnym 2023/2024 zrealizowano VIII edycję programu. Wzięło w niej udział 2394 uczniów oraz 1740 rodziców i opiekunów z 95 szkół podstawowych.

Interwencje nieprogramowe:

A. Światowy Dzień bez Tytoniu – 31 maja

W tym dniu stacje powiatowe zorganizowały 15 punktów informacyjno-edukacyjnych, podczas których prowadzono edukację nt. szkodliwości tytoniu, wykonywano pomiary poziomu tlenu węgla w wydychanym powietrzu i dystrybuowano materiały edukacyjne. Punkty zorganizowane były podczas „Majówki gitarowej” w Centrum Kultury Gminy Kutno, na pikniku rodzinnym w Szkole w Teodorach, podczas Powiatowej Majówki Zdrowia w Łęczycy, w ramach „Ekosfery” w Czarnocinie, podczas „Senioraliów” w łódzkiej Manufakturze i w Centrum Zdrowego i Aktywnego Seniora w Łodzi, w Pajęcznie podczas targów rolno-ogrodniczych, w Akademii Piotrkowskiej, w Szkole Podstawowej w Wartkowicach w powiecie poddębickim, na Dniach Rawy Mazowieckiej i na X Bielskim Dniu Profilaktyki w Białej Rawskiej, w Zespole Szkół Ponadpodstawowych w Tomaszowie Mazowieckim, z okazji Dnia Dziecka w Parku Miejskim w Skierniewicach, na „Pikniku naukowym” Wieruszowskiego Domu Kultury i w zgierskim liceum ogólnokształcącym.

Odbyły się 3 konkursy plastyczne. Jeden zorganizowany przez PSSE w Brzezinach konkurs na zakładkę do książki pod hasłem „Młodość wolna od alkoholu, papierosów i narkotyków”. Prace konkursowe były prezentowane na wystawie w Miejskiej Bibliotece w Brzezinach. Dwa pozostałe konkursy: na plakat „Wolni od uzależnień” i „Młodość bez uzależnień” zorganizowane były przez PSSE w Kutnie. Zrealizowanych zostało 37 warsztatów i spotkań edukacyjnych. WSSE w Łodzi zorganizowała spotkanie edukacyjne połączone ze zwiedzaniem Oddziału Laboratoryjnego ds. Krajowej Kontroli Substancji Szkodliwych w Wyrobach Tytoniowych dla uczniów jednego z łódzkich techników. Warsztaty w przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych zorganizowały: PSSE w Bełchatowie, Kutnie, Łasku, Łowiczu, Pajęcznie, Poddębicach, Sieradzu, Tomaszowie Mazowieckim, Wieluniu i Zduńskiej Woli. PSSE w Łodzi i w Rawie Mazowieckiej poprowadziły wykłady dla seniorów. PSSE w Opocznie prezentowała temat „Promowanie zachowań prozdrowotnych wśród dzieci i młodzieży – Przeciwdziałanie uzależnieniom od nikotyny i e-papierosów” na posiedzeniu Komisji Zdrowia i Komisji Budżetowej Rady Powiatu Opoczyńskiego. Ulicami Brzezin i Łęczycy przeszły antytytoniowe marsze dzieci. W zgierskim liceum można było obejrzeć wystawę edukacyjną „Cała prawda o papierosie”, poświęconą historii używania tytoniu, chorobom i dolegliwościom wywoływanym przez dym tytoniowy oraz szkodliwości biernego palenia. Łącznie odbiorcami tych działań były 6043 osoby.

WSSE w Łodzi opracowała informacje tekstowe i grafiki, które zostały opublikowane na Facebooku i stronie internetowej WSSE w Łodzi oraz udostępniane przez PSSE województwa łódzkiego. Na stronach internetowych i na profilach w mediach społecznościowych opublikowano 61 informacji i postów. W lokalnej prasie, radiu, telewizji i w internetowych portalach informacyjnych wyemitowano i opublikowano 9 informacji.

B. Światowy Dzień Rzucania Palenia – 18 listopada

Tego dnia PSSE w Łowiczu, Opocznie, Pajęcznie, Piotrkowie Tryb., Rawie Maz., Sieradzu, Wieluniu i Zgierzu zrealizowały 8 punktów informacyjno-edukacyjnych.

Ich odbiorcami było 351 osób: pacjenci ZOZ z Łowicza, interesanci Powiatowego Urzędu Pracy w Opocznie i PSSE w Rawie Maz., Sieradzu i Wieluniu, uczniowie i nauczyciele szkół z Pajęcna i Zgierza i klienci galerii handlowej z Piotrkowa.

Odbyły się dwa konkursy adresowane do szkół. PSSE w Kutnie zorganizowała konkurs plastyczny pod hasłem „Wiem, jak dbać o zdrowie”. Uczestnikami byli uczniowie z 10 szkół podstawowych z powiatu kutnowskiego. Na konkurs wpłynęło 51 prac. Drugi konkurs zorganizowała PSSE w Łasku. Otrzymał się pod hasłem „Papierosów nie lubimy, bo wolimy witaminy”, a zadaniem uczestników było przygotowanie sałatki lub surówki i hasła antytytoniowego. W tym wydarzeniu swoje kulinarne talenty prezentowało 12 szkół podstawowych i 5 ponadpodstawowych: łącznie 51 uczestników.

15 PSSE i WSSE w Łodzi zrealizowały 28 warsztatów, spotkań edukacyjnych i pogadanek dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Młodzież z jednego z łódzkich techników miała okazję zapoznać się z funkcjonowaniem jedyne go w Polsce Oddziału Laboratoryjnego ds. Krajowej Kontroli Substancji Szkodliwych w Wyrobach Tytoniowych.

Łącznie w zajęciach w całym województwie uczestniczyło 1514 uczniów z 19 szkół podstawowych i 5 szkół ponadpodstawowych. Na przełomie listopada i grudnia w zgierskiej szkole i w siedzibie PSSE na monitorze LCD prezentowana była wystawa edukacyjna „Cała prawda o papierosie”. Przedstawia ona historię używania tytoniu, choroby i dolegliwości wywoływane przez dym tytoniowy oraz następstwa biernego palenia. W Zduńskiej Woli w 13 placówkach POZ, w Światowym Dniu Rzucania Palenia lekarze i pielęgniarki zwracali szczególną uwagę pacjentów na szkodliwy wpływ palenia papierosów tradycyjnych, elektronicznych i podgrzewaczy tytoniu na zdrowie, jak również biernego wdychania dymu tytoniowego.

Na profilach w mediach społecznościowych zamieszczone zostały 22 posty, które dotarły do 2500 osób. Na stronach internetowych PSSE i WSSE opublikowane zostały 22 materiały. Informacje zamieszczone zostały również przez lokalne portale informacyjne w Łęczycy i Piotrkowie.

3. Profilaktyka innych uzależnień

Interwencje programowe:

A. Program „Dopalaczom mówimy STOP – wybieramy zdrowie”

W roku szkolnym 2023/2024 kontynuowana była realizacja programu „Dopalaczom mówimy STOP – wybieramy zdrowie”, który realizowany jest od 2013 roku. Adresatami są uczniowie starszych klas szkół podstawowych województwa łódzkiego oraz ich rodzice i opiekunowie. Program ma na celu zapobieganie używaniu środków psychoaktywnych oraz kształtowanie bezpiecznych zachowań zdrowotnych wśród młodzieży naszego województwa.

W tegorocznej edycji programu wzięło udział 296 szkół podstawowych. W warsztatach profilaktycznych realizowanych w ramach programu uczestniczyło 13567 uczniów, a w spotkaniach edukacyjnych 8089 rodziców.

B. Program „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

W roku szkolnym 2023/2024 zrealizowana została XI edycja programu „ARS, czyli jak dbać o miłość?”, którego głównym celem jest przeciwdziałanie uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych. Program adresowany jest do młodzieży szkół ponadpodstawowych.

W tegorocznej edycji programu wzięło udział 2353 uczniów z 20 szkół ponadpodstawowych z terenu województwa łódzkiego. W realizacji programu uczestniczyło również 1030 rodziców i opiekunów.

Interwencje nieprogramowe:

A. Wojewódzka konferencja profilaktyczna pt. „Profilaktyka używania substancji psychoaktywnych w szkole – nowe wyzwania, stare problemy”

Konferencja odbyła się 15 października 2024 r., adresowana była do nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych, osób pracujących na co dzień z młodzieżą oraz pracowników oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia z powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych z terenu województwa łódzkiego.

Zaproszeni prelegenci przedstawili wykłady dotyczące nowych środków psychoaktywnych pojawiających się na polskim rynku oraz możliwości prawnych szkoły w walce z problemem uzależnień oraz współpracy z rodzicami. W konferencji wzięło udział 151 osób.

B. Powiatowa konferencja profilaktyczna „Nie dajmy się uzależnieniom” zorganizowana przez PSSE w Łasku.

Adresowana była do dyrektorów szkół, pedagogów szkolnych, pracowników pionu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia Inspekcji Sanitarnej oraz społeczności lokalnej. Na konferencji poruszano tematykę uzależnień od substancji psychoaktywnych (alkohol, tzw. dopalacze, narkotyki), tytoniu, cukru, napojów energetycznych oraz uzależnień behawioralnych (media społecznościowe, hazard, smartfony, internet, telewizja). W wydarzeniu uczestniczyło 90 gości.

4. Profilaktyka zaburzeń zdrowia psychicznego

Interwencje nieprogramowe:

A. Kampania medialna dot. zdrowia psychicznego

W dniach 10–26 stycznia 2024 na profilach WSSE w Łodzi i PSSE z terenu województwa łódzkiego w portalu Facebook opublikowano 9 infografik nt. zdrowia psychicznego. Tematyka obejmowała: sposoby na zadbanie o zdrowie psychiczne, znaczenie dobrostanu psychicznego, objawy stresu i jak go redukować, znaczenie snu, ruchu i relacji społecznych dla zdrowia psychicznego. Grafiki przygotowano na podstawie materiałów WHO. Posty dotarły średnio do 1700 użytkowników.

- B. W Wieruszowie odbyła się I Powiatowa Konferencja Profilaktyczna nt. zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży „Wgryźć się w emocje”.** Konferencję zorganizowała Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Wieruszowie dla nauczycieli, pedagogów, psychologów, młodzieży szkolnej, lekarzy, pracowników socjalnych, funkcjonariuszy policji i przedstawicieli Inspekcji Sanitarnej z obszaru województwa łódzkiego. Prelegenci zaprezentowali tematy: „Jak wspierać zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży”, „Jakie są potrzeby i problemy młodych osób z ich perspektywy?”, „Emocjonalne jedzenie” i „Asertywność, komunikacja i zdrowie emocjonalne kluczem do przyszłości młodzieży” W konferencji uczestniczyło 100 osób.
- C. PSSE w Łodzi, Rawie Mazowieckiej, Sieradzu, Tomaszowie Mazowieckim** przeprowadziły zajęcia edukacyjne z zakresu profilaktyki zaburzeń zdrowia psychicznego dla 1289 osób – uczniów ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych, wychowanków Domu Dziecka, uczniów Zespołu Placówek Specjalnych oraz rodziców i opiekunów.
- D. PSSE w Tomaszowie Mazowieckim** przeprowadziła 34 spotkania profilaktyczne z młodzieżą szkolną i 4 spotkania z rodzicami w ramach zebrań szkolnych, które były poświęcone przeciwdziałaniu uzależnieniom behawioralnym, fonoholizmowi, siecioholizmowi, uzależnieniom od gier i negatywnemu działaniu niebieskiego światła na zdrowie. W spotkaniach uczestniczyły 1294 osoby.
- E. PSSE w Zgierzu** zrealizowała zajęcia warsztatowe dla dzieci w wieku 6–10 lat nt. bezpieczeństwa w sieci i podstawowych zasad higieny cyfrowej, pod hasłem „Bezpieczni w internecie”. Uczestniczyło w nich 307 uczniów z 13 placówek.
- Dla młodzieży szkolnej ze starszych klas szkół podstawowych przygotowano zajęcia warsztatowe z zakresu higieny cyfrowej, podczas których uczestnikom przybliżono, czym jest higiena cyfrowa, jak korzystać z urządzeń ekranowych i internetu bez szkody dla zdrowia psychicznego, fizycznego i społecznego. Uczestniczyło w nich 244 uczniów z 6 szkół.

5. Profilaktyka chorób zakaźnych

Interwencje programowe:

A. Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS na lata 2022–2026

A1. Program edukacyjny „Profilaktyka zakażeń HIV/AIDS” realizowany przez PSSE w Piotrkowie Trybunalskim

Program realizowany jest od 18 lat w szkołach podstawowych powiatu piotrkowskiego. Jego głównym celem jest promowanie wśród młodzieży zachowań i postaw, które zabezpieczają przed zakażeniem wirusem HIV. Adresowany jest do uczniów VIII klas i ich rodziców. W roku szkolnym 2023/2024 program został przeprowadzony w 42 szkołach podstawowych, a w zajęciach edukacyjnych wzięło udział 1440 osób.

A2. Wojewódzka Olimpiada Wiedzy o HIV/AIDS

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Łodzi przy współpracy z Regionalnym Centrum Polityki Społecznej w Łodzi zrealizowała IX edycję Wojewódzkiej Olimpiady Wiedzy o HIV/AIDS, której finał odbył się 29 listopada w Centrum Kliniczno-Dydaktycznym w Łodzi. Wydarzenie skierowane było do uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu województwa łódzkiego. Do Olimpiady zgłosiło się 311 uczestników z 78 szkół, z czego pracę napisało 298 uczniów z 76 szkół. Zadaniem uczestników było udzielenie odpowiedzi na 40 pytań testowych z zakresu wiedzy o HIV/AIDS i chorób przenoszonych drogą płciową.

A3. I Konferencja Profilaktyczna zorganizowana przez PSSE w Piotrkowie Trybunalskim „Profilaktyka zakażeń HIV/AIDS – kiedy i dziś”

Wydarzenie miało na celu podsumowanie 20 lat edukacji z zakresu profilaktyki zakażeń HIV/AIDS na terenie Piotrkowa Trybunalskiego i powiatu piotrkowskiego. Konferencja była również okazją do uhonorowania zaangażowania szkół, nauczycieli i pedagogów w realizację działań edukacyjnych wśród młodzieży. Prelegentami na konferencji byli przedstawiciele m.in. Krajowego Centrum ds. AIDS w Warszawie, Fundacji Res Humanae oraz Akademii Piotrkowskiej. W Konferencji wzięło udział łącznie 135 osób.

A4. Jednostki Inspekcji Sanitarnej województwa łódzkiego w 2024 roku zrealizowały 12 zajęć warsztatowych i spotkań edukacyjnych z młodzieżą starszych klas szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Odbłyły się 4 konkursy: 2 plastyczne dla uczniów szkół podstawowych i 2 konkursy wiedzy, adresowane dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Zorganizowanych zostało również 9 stoisk informacyjno-edukacyjnych podczas lokalnych imprez, w siedzibach PSSE i w placówkach edukacyjnych.

A5. Kampania medialna z okazji Międzynarodowego Dnia Pamięci o Zmarłych na AIDS

W dniach od 19 do 21 maja na profilach WSSE w Łodzi i PSSE z terenu województwa łódzkiego w portalu Facebook opublikowano 3 infografiki poświęcone idei Międzynarodowego Dnia Pamięci o Zmarłych na AIDS. Posty dotarły łącznie do 1332 użytkowników. Odpowiedni artykuł został również opublikowany 17 maja na stronie WSSE i stronach PSSE.

A6. Kampania medialna „Testowanie w kierunku HIV, HCV i kiły”

W dniach 22–28 maja 2024 na profilach WSSE w Łodzi i profilach PSSE z terenu województwa łódzkiego w portalu Facebook opublikowano 5 infografik informujących o możliwości wykonania testów w kierunku HIV, HCV i kiły w Punkcie Konsultacyjno-Diagnostycznym w Łodzi. Posty dotarły łącznie do 2673 użytkowników. Odpowiedni artykuł został również opublikowany 22 maja na stronie WSSE i stronach PSSE.

B. Program edukacyjny „Podstępne WZW”

W roku szkolnym 2023/2024 na terenie województwa łódzkiego zrealizowana została VI edycja programu edukacyjnego „Podstępne WZW”. Program adresowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych, a jego celem jest upowszechnienie wśród młodzieży wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C.

Program zrealizowało 89 szkół ponadpodstawowych z terenu województwa łódzkiego. W zajęciach edukacyjnych w ramach programu wzięło udział 10371 uczniów oraz 2965 rodziców i opiekunów.

C. Lokalny program PSSE w Skierniewicach „Czyste ręce mamy i o zdrowie dbamy”

Program edukacyjny z zakresu właściwej higieny rąk, skierowany do dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym (klasy 1–3). Program ma na celu zwrócenie uwagi na to, jak duże znaczenie ma higiena rąk w działaniach zapobiegawczych rozprzestrzenianiu się zakażeń wywołanych przez bakterie i wirusy oraz choroby pasożytnicze. W roku szkolnym 2023/2024 program był realizowany w 12 przedszkolach i 15 szkołach podstawowych. W zajęciach edukacyjnych uczestniczyło 1948 dzieci.

Interwencje nieprogramowe:

A. Europejski Tydzień Szczepień (21–27 kwietnia)

Inspekcja Sanitarna z terenu województwa łódzkiego zrealizowała działania skierowanych do szerokiej grupy odbiorców, przekonując do wyboru szczepień jako skutecznej i bezpiecznej formy ochrony przed chorobami zakaźnymi. Zorganizowanych zostało 36 punktów informacyjno-edukacyjnych.

Odbiorcami tych działań było 2347 osób: pacjentów placówek opieki zdrowotnej, podopiecznych DPS, dzieci, rodziców, studentów i seniorów. W lokalnych mediach ukazało się 9 informacji: wywiadów, artykułów i audycji radiowych. Zorganizowanych zostało 10 wystaw planszowych. Materiały informacyjne były wyświetlane w pojazdach komunikacji miejskiej i na monitorach LCD.

18 kwietnia w Łodzi odbył się briefing prasowy ŁPWIS, podczas którego przedstawione zostały wyniki badania ankietowego przeprowadzonego przez jednostki Państwowej Inspekcji Sanitarnej z terenu województwa łódzkiego. Badanie dotyczyło wiedzy, postaw i przekonań rodziców na temat szczepień ochronnych dzieci uczęszczających do żłobków i przedszkoli na terenie województwa łódzkiego. Ankiety przeprowadzano w okresie od 3 października do 13 listopada 2023 we wszystkich 21 powiatach województwa łódzkiego w trzech rodzajach placówek: przedszkole miejskie, przedszkole gminne, żłobek. Badanie było anonimowe i dobrowolne, objęto nim 1269 osób.

B. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach (18 listopada) i Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach (18–24 listopada)

Jednostki Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie województwa łódzkiego zorganizowały 23 wystawy edukacyjne Narodowego Instytutu Leków „Superbakterie Oporniaki”: w swoich siedzibach, placówkach opieki zdrowotnej, bibliotekach, domach kultury i szkołach podstawowych. Ich odbiorcami było 18270 osób. W przedszkolach i szkołach, placówkach opieki zdrowotnej, obiektach sportowych i siedzibach PSSE zorganizowano 21 działań: spotkań edukacyjnych i punktów informacyjno-edukacyjnych, które objęły 4264 odbiorców.

W mediach społecznościowych opublikowano 19 postów, które dotarły do 6014 użytkowników. Materiały promujące tę inicjatywę opublikowane zostały na 14 stronach internetowych PSSE i WSSE. W powiecie piotrkowskim wyemitowany został wywiad w Radiu Strefa FM, ponadto przekazano materiały informacyjne do 5 mediów lokalnych i portali informacyjnych.

6. Profilaktyka chorób nowotworowych

Interwencje programowe:

A. Program edukacyjny z zakresu profilaktyki czerniaka skóry „Znamię! Znam je?”

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży wiedzy na temat nowotworu złośliwego skóry, jakim jest czerniak. Program adresowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych.

W roku szkolnym 2023/2024 na terenie województwa łódzkiego zrealizowana została VI edycja programu, w której uczestniczyło 95 szkół ponadpodstawowych. W zajęciach edukacyjnych w ramach programu wzięło udział 11486 uczniów oraz 3308 rodziców i opiekunów.

B. Program edukacyjny „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”

Program edukacyjny „Wybierz Życie – Pierwszy Krok” poświęcony jest profilaktyce zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) i zachorowań na raka szyjki macicy. Skierowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych, a także ich rodziców i opiekunów oraz kadry pedagogicznej.

W roku szkolnym 2023/2024 na terenie naszego województwa odbyła się IV edycja programu. Program został zrealizowany przez 90 szkół z terenu województwa łódzkiego. W zajęciach edukacyjnych uczestniczyło 9469 uczniów i 2540 rodziców.

- C. PSSE w Radomsku wspólnie z Radomszczańskim Klubem Amazonek od 2018 roku realizuje **lokalny program profilaktyki raka piersi pt. „Dbam o siebie – badam się”** Program skierowany jest do uczniów oraz grona pedagogicznego szkół ponadpodstawowych. Jego głównym celem jest wzmocnienie postawy odpowiedzialności za własne zdrowie poprzez wykonywanie regularnych badań piersi, podniesienie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka piersi oraz zapoznanie z czynnikami ryzyka zachorowania na raka piersi, takimi jak styl życia i wpływ palenia papierosów na zdrowie. W ramach realizacji programu prowadzone są zajęcia edukacyjno-warsztatowe z zakresu profilaktyki raka piersi z użyciem profesjonalnych fantomów do nauki samobadania piersi. W roku szkolnym 2023/2024 program realizowało 285 uczniów z 5 radomszczańskich szkół ponadpodstawowych.

7. Bezpieczeństwo żywności

Interwencje nieprogramowe:

A. Kampania Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) #Safe2EatEU

Kampania miała na celu dążenie do podniesienia świadomości społeczeństwa nt. bezpieczeństwa żywności oraz budowania ich zaufania do systemu żywnościowego UE. Adresatami kampanii byli przede wszystkim obywatele krajów Unii Europejskiej w wieku od 18 do 55 lat. Realizowane działania skupiały się na tematach związanych z higieną żywności, chorobami przenoszonymi przez żywność oraz suplementami diety. Na terenie województwa łódzkiego zrealizowanych zostało 61 działań: stoiska informacyjno-edukacyjne, szkolenia, spotkania edukacyjne i dystrybucje materiałów promocyjnych. Odbiorcami tych działań były 4763 osoby. Na stronach internetowych stacji oraz na profilach w mediach społecznościowych zamieszczone zostały 282 publikacje i posty, których odbiorcami było 17859 osób. We współpracy z lokalnymi mediami ukazał się wywiad telewizyjny, materiał radiowy i artykuł prasowy.

B. Kampania Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) #PlantHealth4Life

Celem kampanii #PlantHealth4Life było zwiększenie świadomości dotyczącej zdrowia roślin wśród mieszkańców krajów Unii Europejskiej i wzbudzenie w nich poczucia zbiorowej odpowiedzialności za ich wspólne dobro. Głównym jej hasłem było wezwanie „Dbaj o zdrowie roślin, chroń życie”. Autorzy kampanii starali się dotrzeć do ogółu społeczeństwa, a w szczególności osób podróżujących do krajów spoza obszaru UE, z przekazem, że zdrowe rośliny oznaczają dobre plony w rolnictwie. To z kolei wpływa na dostępność żywności oraz jej ceny dla konsumentów. Zmiana klimatu i działalność człowieka, taka jak handel i podróże, wywierają silną presję na rośliny. Rozprzestrzenianie się szkodników i chorób roślin może mieć katastrofalne skutki gospodarcze i środowiskowe. Na terenie województwa łódzkiego zrealizowane zostały 23 działania: stoiska informacyjno-edukacyjne i przekazanie pism zachęcających do zapoznania się z założeniami kampanii. Na stronach internetowych stacji oraz na profilach w mediach społecznościowych zamieszczonych zostało 105 publikacji i postów, których odbiorcami było 2128 osób. Wyemitowany został również jeden wywiad telewizyjny.

8. Światowy Dzień Zdrowia WHO

Hasłem przewodnim tego wydarzenia w 2024 roku było „Moje zdrowie, moje prawo”. W ramach obchodów WSSE w Łodzi i 9 stacji powiatowych (w Bełchatowie, Kutnie, Łowiczu, Łodzi, Radomsku, Opocznie, Rawie Maz., Sieradzu i Tomaszowie Maz.) przeprowadziły 32 spotkania edukacyjne, w których udział wzięło 1379 osób. Odbiorcami wykładów, prelekcji i pogadanek byli uczniowie, kadra pedagogiczna i seniorzy. Stacje w Pajęcznie, Skierniewicach i Zgierzu zrealizowały 3 stoiska profilaktyczne dla młodzieży szkolnej, które odwiedziło ok. 500 osób. PSSE w Łasku zorganizowała konkurs piosenki profilaktycznej dla uczniów szkół podstawowych. Stacja w Wieruszowie zrealizowała Powiatowy Festiwal Piosenki o Zdrowiu. W Łowiczu stacja powiatowa współorganizowała „Festiwal zdrowia” w Łyszkowicach skierowany do przedszkolaków, obejmujący aktywność fizyczną i zdrowy styl życia dla najmłodszych oraz happening w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii w Kiernozi. WSSE w Łodzi zorganizowała w siedzibie Stacji spotkanie edukacyjne dla uczniów klas biologicznych liceum z Łodzi. Dla zaproszonej młodzieży przygotowano prelekcję i zwiedzanie Oddziału Laboratoryjnego Mikrobiologii i Parazytologii, Oddziału Laboratoryjnego ds. Krajowej Kontroli Substancji Szkodliwych w Wyrobach Tytoniowych oraz Oddziału Laboratoryjnego Badania Żywności i Produktów Kosmetycznych. Łącznie uczestnikami tych wydarzeń było 379 osób. WSSE w Łodzi i PSSE z terenu województwa łódzkiego zamieściły informacje o Światowym Dniu Zdrowia na stronach internetowych oraz w mediach społecznościowych. Ponadto informacje o tym wydarzeniu zostały przekazane do mediów lokalnych, placówek szkolno-wychowawczych, medycznych i urzędów.

Przygotowała:

Małgorzata Nowakowska-Dróżdż

Kierownik Oddziału Promocji Zdrowia i Komunikacji Społecznej WSSE

W ZAKRESIE HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

W 2024 roku pod nadzorem pionu higieny dzieci i młodzieży Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowały się 2672 placówki stałe, w których przebywało ok. 473 300 dzieci i młodzieży oraz 1701 turnusów wypoczynku.

ŻŁOBKI I KLUBY DZIECIĘCE

Na terenie województwa łódzkiego w 2024 roku funkcjonowało 291 placówek zapewniających opiekę dzieciom poniżej 3 roku życia, w tym 235 żłobków i 56 klubów malucha. Większość stanowią placówki niepubliczne. Stan higieniczno-sanitarny tych placówek nie budził zastrzeżeń. Na terenie powiatu skierniewickiego rozbudowano 3 placówki: Żłobek Gminny w Głuchowie i Niepubliczny Żłobek „Leśne Skrzaty” w Kurabce, „Dębowe Misie” w Dębowej Górze, dzięki czemu zwiększono liczbę miejsc dla łącznie 130 dzieci.

PRZEDSZKOLA

Na terenie województwa łódzkiego w 2024 roku funkcjonowało 846 przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego. Skontrolowano 88% placówek przedszkolnych.

Większość placówek mieści się w budynkach posiadających dobre warunki lokalowe, nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny stwierdzono w 14 przedszkolach, w tym 7 zlokalizowanych w mieście Łodzi.

Natomiast poprawę warunków lokalowych uzyskano m.in. w: w Przedszkolu w Marzeninie (pow. łaski), w którym przeprowadzono generalny remont i rozbudowę budynku, Niepublicznym Punkcie Przedszkolnym Akademia Maluszka w Brzozie (pow. piotrkowski), który przeniesiono do rozbudowanego i zmodernizowanego budynku po byłej szkole podstawowej, Publicznym Przedszkolu w Chotowie (pow. wieluński) dla którego oddano do użytku nowy budynek, Przedszkolu „Zielony Gaj” w Tomaszowie Mazowieckim, w którym zaadaptowano nowe pomieszczenia, a także w przedszkolach: „Bartek” w Tomaszowie Mazowieckim, PM Nr 44 i Nr 83 w Łodzi, „Bajka” w Bujnach i „Krasnal” w Moszczenicy (pow. piotrkowski), przedszkolu w Lututowie (pow. wieruszowski) i w Grębieniu (pow. wieluński), w których wykonano remonty pomieszczeń.

Pracownicy PSSE dokonali oceny dostosowania mebli przedszkolnych do wzrostu dzieci w 436 oddziałach – stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie tylko w 3 oddziałach (ogółem na 31 stanowiskach), w związku z czym wydano stosowne zalecenia.

W czasie kontroli zwracano szczególną uwagę na bezpieczeństwo dzieci biorących udział w zabawach na świeżym powietrzu, a w szczególności: sprawdzano zabezpieczenia piaskownic przed zanieczyszczeniami, wymianę piasku, stan sanitarny placów zabaw.

SZKOŁY

W roku 2024 na terenie województwa łódzkiego pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się 1112 szkół różnego typu, w tym 261 zespołów szkół. Skontrolowano 85% z nich.

Stan techniczny szkół

Stan techniczny budynków szkół ulega stopniowej poprawie – w dużej części szkół w okresie wakacyjnym prowadzone były prace remontowe. Generalne remonty związane były przede wszystkim z termomodernizacją budynków (wymiana dachu, docieplenie stropu i dachu, wymiana stolarki okiennej, wymiana grzejników, wymiana oświetlenia, wymiana pieców i instalacji c.o.) – prowadzone były m.in. w: SP w Szczycie (pow. kutnowski), SP w Ostrówku (pow. wieruszowski), SP w Niechcicach (pow. piotrkowski).

Inne generalne remonty przeprowadzono np. w: SP w Teklinowie (pow. wieruszowski), SP w Zamościu (pow. piotrkowski), w Wiewcu (pow. pajęczański), Zespół Szkolno – Przedszkolny w Będkowie (pow. tomaszowski), SP Nr 13 w Bełchatowie.

Rozbudowano m.in.: Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Sędziejowicach (pow. łaski), SP z Oddziałami Integracyjnymi SPSK w Strugach (pow. wieluński).

W większości szkół prowadzono również drobniejsze prace remontowo-konserwatorskie polegające m.in. na: malowaniu sal lekcyjnych i korytarzy, elewacji, modernizacji pomieszczeń sanitarno-higienicznych, renowacji podłóg, wymianie stolarki okiennej lub drzwiowej.

W trzech szkołach podstawowych w pow. łęczyckim dokonano przebudowy pomieszczeń zajmowanych przez oddziały przedszkolne, co poprawiło warunki pobytu dzieci w placówkach.

Jednakże, w dalszym ciągu – z uwagi na ograniczone środki finansowe – problemem pozostaje wyegzekwowanie wykonania obowiązków zawartych w decyzjach administracyjnych dotyczących stanu sanitarno-technicznego w szkołach funkcjonujących na terenie miasta Łodzi, w związku z czym 18 łódzkich szkół objętych jest postępowaniem administracyjno-egzekucyjnym.

Warunki do utrzymania higieny osobistej

Szkoły na terenie województwa łódzkiego są podłączone do wodociągów, za wyjątkiem 1, która posiada własne ujęcie wody. Żadna nie posiada ustępów zewnętrznych, 204 (22% skontrolowanych szkół) nie są podłączone do kanalizacji centralnej (138 posiada bezodpływowy zbiornik, a 66 własną oczyszczalnię).

Podczas bieżącego nadzoru pracownicy PIS woj. łódzkiego szczególną uwagę zwracali na zapewnienie uczniom odpowiednich warunków do utrzymania higieny osobistej – dostępu do ciepłej bieżącej wody w pomieszczeniach sanitarno-higienicznych nie zapewniono w 3 szkołach, a do środków do utrzymania higieny osobistej w 2.

Oceniając te warunki, uwzględnia się także wyposażenie w odpowiednią liczbę urządzeń sanitarnych, dostosowaną do liczby uczniów. Stwierdzono, iż standardy dostępności są zachowane w 90% szkół.

Nadal często spotykanym problemem jest brak zaplecza sanitarnego oraz wydzielonych rozbieralni dla dziewcząt i chłopców przy bloku sportowym (jedynie 54% skontrolowanych placówek posiadało czynne natryski).

Większość stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie warunków do utrzymania higieny osobistej dotyczyła złego stanu sanitarno-technicznego sanitariatów (dot. 17 szkół, m.in.: 3 w pow. tomaszowskim), w związku z czym wydano decyzje administracyjne. Sytuacja w tym zakresie ulega poprawie – w 2024 roku przeprowadzono prace remontowo-modernizacyjne sanitariatów, np. w: SP Nr 1 w Głownie (pow. zgierski), SP w Białej Rawskiej (pow. rawski), w 2 szkołach podstawowych w pow. wieruszowskim: w Bolesławcu i Ostrówku, w pow. pajęczańskim w 2 szkołach podstawowych w: Działoszynie i Makowiskach, Zespole Szkół Ponadpodstawowych w Poddębicach, SP w Bobrownikach (pow. łowicki), SP w Naramicach, Zespole Szkół Nr 2 w Wieluniu (pow. wieluński).

Infrastruktura do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego ulegają stopniowej poprawie – w 2024 roku oddano do użytku nowe hale i sale sportowe, m.in. w: SP w Bedoniu (pow. łódzki wschodni), SP Nr 2 w Rawie Mazowieckiej, w SP Nr 1 Konstantynowie Łódzkim (pow. pabianicki), SP w Mokrej Lewej (pow. skierniewicki), LO w Brzezinach, SP w Wiewcu i SP w Siemkowicach (pow. pajęczański), SP w Skaratkach (pow. łowicki), SP w Skotnikach (pow. piotrkowski), SP w Skomlinie (pow. wieluński).

Powstały również nowoczesne boiska, m.in. przy: Zespole Szkół Zawodowych Nr 2 w Kutnie, Zespole Szkół Ponadpodstawowych w Kamieńsku (pow. radomszczański), SP Nr 4 i SP Nr 6 w Zgierzu, SP Nr 1 Konstantynowie Łódzkim (pow. pabianicki), SP w Bieniądzicach (pow. wieluński). Przeprowadzono remont boisk sportowych, np. przy: SP Nr 4 w Bełchatowie, I LO w Kutnie.

Jednakże baza sportowa w szkołach do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w dalszym ciągu jest niewystarczająca – pełnowymiarowych sal gimnastycznych nie posiada ok. 27%, placówek, a w 92 szkołach (10%) brak jest jakiegokolwiek sali do zajęć ruchowych, natomiast boiska nie posiada 187 skontrolowanych szkół (21%).

W szkołach z niedostateczną infrastrukturą sportową uczniowie ćwiczą na korytarzach (4% skontrolowanych szkół) lub zajęcia prowadzone są w salach innych szkół, w okresie wiosenno-letnim – na świeżym powietrzu. Część placówek, mimo posiadania własnej infrastruktury sportowej, dodatkowo korzysta z basenu, stadionu miejskiego lub gminnego i hal sportowych.

Stan sanitarno-techniczny bloków wychowania fizycznego ulega sukcesywnej poprawie – wyremontowano bloki sportowe i sale gimnastyczne, np. w ZS w Żychlinie (pow. kutnowski), SP Nr 2 i Nr 3 w Brzezinach, Zespole Szkół Powiatowych w Drzewicy (pow. opoczyński), SP w Osieku (pow. wieruszowski), SP Nr 5 w Bełchatowie, SP w Wartkowicach (pow. poddębicki).

Warunki pracy ucznia

Pracownicy pionu HDM zwracali uwagę na zapewnienie właściwych warunków higieny procesu nauczania – szczególnie na zapewnienie odpowiedniej temperatury pomieszczeń, właściwej wentylacji, oświetlenia, możliwość ochrony przed nadmiernym nasłonecznieniem oraz wietrzenie pomieszczeń.

Dokonano oceny dostosowania mebli szkolnych do zasad ergonomii w 1363 oddziałach – nieprawidłowości dotyczące nieodpowiedniego zestawienia i dostosowania do wzrostu dzieci stwierdzono jedynie w 28 oddziałach (2%).

Dokonywano również oceny tygodniowego rozkładu zajęć lekcyjnych w zakresie równomiernego ich rozłożenia na przestrzeni tygodnia (w 9789 oddziałach w 817 szkołach) – w 1,4% skontrolowanych oddziałów stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły głównie rozpoczynania zajęć w szkołach o różnych porach oraz przekroczenia liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia o ponad 1 godzinę.

W ramach działań na rzecz eliminacji ryzyka rozwoju wad postawy u dzieci i młodzieży dokonywano oceny obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych – łącznie badaniem objęto 9963 uczniów w 118 szkołach. Prawidłową wagę tornistra (stanowiącą do 10% masy ciała) miało 52 % uczniów, a jej przekroczenie: w zakresie 10-15% masy ciała ucznia stwierdzono u 37 %, a powyżej 15% masy ciała – u 11% badanych.

Podczas bieżącego nadzoru sprawdzano także spełnienie wymogu zapewnienia warunków do pozostawiania w placówce podręczników i przyborów szkolnych – 81 % szkół stwarzało taką możliwość (w indywidualnych szafkach zlokalizowanych na korytarzach bądź w szatniach, czasami na półkach lub szafkach w salach dla uczniów danej klasy). 378 szkół (45%) zapewnia dostęp do wody pitnej.

Substancje i preparaty chemiczne w szkolnych pracowniach

Ze skontrolowanych w 2024 roku szkół, substancje chemiczne i ich mieszaniny posiadało 39% placówek. Podczas kontroli sprawdzano m.in.: posiadanie aktualnych spisów znajdujących się na stanie niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin, prawidłowe ich oznakowanie, posiadanie aktualnych kart charakterystyki, właściwe przechowywanie oraz zapewnienie środków ochrony osobistej. W pracowniach chemicznych znajdowały się regulaminy oraz instrukcje BHP określające zasady bezpiecznego korzystania z wyposażenia, a także prawidłowo wyposażone apteczki pierwszej pomocy. W Zespole Szkół w Żychlinie (pow. kutnowski) przeprowadzono remont pracowni chemicznej z zapleczem i doposażenie w nowe stoły laboratoryjne.

Opieka medyczna

Gabinety profilaktyki zdrowotnej i opieki przedlekarskiej odnotowano w 612 szkołach (w tym 28 miało gabinet wspólnie z inną szkołą), co stanowiło 70% skontrolowanych placówek. W skontrolowanych gabinetach nie stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-technicznych.

W szkołach, które nie dysponowały gabinetami profilaktyki zdrowotnej, opieka zdrowotna była świadczona poza placówką, w podmiotach leczniczych POZ.

Przeprowadzono generalny remont gabinetu w Zespole Szkół – Centrum Edukacji Zawodowej i Ustawicznej w Rawie Mazowieckiej.

Opiekę stomatologiczną zapewnia 50% skontrolowanych szkół – w większości przypadków jest świadczona w oparciu o umowę z gabinetem stomatologicznym. Własny gabinet stomatologiczny posiada 28 szkół, a w 46 opieka zapewniona została z pomocą dentobusu.

Prowadzenie dożywiania uczniów

Dożywianie prowadzone było w 88% szkołach – głównie w szkołach podstawowych (79%), najczęściej w postaci obiadu jedno- lub dwudaniowego. W 53% placówek posiłki przygotowywane były na miejscu. Natomiast śniadania organizowało tylko 6% szkół. Możliwość zakupu produktów spożywczych w automatach zapewnia 42% szkół, a w 19% funkcjonują sklepiki szkolne.

WARSZTATY SZKOLNE I CENTRA SZKOLENIA ZAWODOWEGO

Na terenie woj. łódzkiego w 2024 roku nadzorowano 26 placówek kształcenia ustawicznego, tj. warsztaty i centra szkolenia zawodowego, funkcjonujące samodzielnie, a także 31 warsztatów szkolnych, wchodzących w skład zespołów szkół ponadpodstawowych. W 2024 roku powstała niepubliczna placówka kształcenia ustawicznego „Zaklamerkowani” w Rogowie (pow. brzeziński). Stan sanitarno-techniczny większości z nich nie budził większych zastrzeżeń, za wyjątkiem 3 placówek (CKZiU w Łodzi oraz ZS Samochodowych i ZS Edukacji Technicznej w Łodzi), które objęte są postępowaniami administracyjno-egzekucyjnymi.

PLACÓWKI Z POBYTEM CAŁODOBOWYM

Na terenie woj. łódzkiego w 2024 roku funkcjonowało 155 placówek z pobytem całodobowym (skontrolowano 139), do których zalicza się:

- **placówki opiekuńczo-wychowawcze, w tym domy dziecka i pogotowia opiekuńcze,**
- **domy studenckie,**
- **bursy i internaty,**
- **młodzieżowe ośrodki wychowawcze i socjoterapii,**
- **specjalne ośrodki wychowawcze i szkolno-wychowawcze.**

W 2024 roku funkcjonowało 60 placówek **opiekuńczo-wychowawczych**. Znajdowały się one w dobrym stanie sanitarno-technicznym, za wyjątkiem SOSW w Radomsku, w którym stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń sanitarnych. Powstała nowa POW w Piotrkowie Trybunalskim – mieszkania w wyremontowanych, adaptowanych pomieszczeniach.

Wykonano kompleksowy remont po pożarze Domu Dziecka w Bełchatowie.

Bursy i internaty – w 2024 roku samodzielnie funkcjonowało 21 placówek, 20 wchodziło w skład zespołów szkół, a 31 w skład ośrodków. Bursa funkcjonująca w SOSW w Opocznie została wyłączona z użytku, z uwagi na trwające prace remontowe. Wykonano remonty w internatach ZSCKR w Mieczysławowie (pow. kutnowski) oraz Centrum Kształcenia Ustawicznego w Sieradzu.

Domy studenckie – w 2024 roku w ewidencji znajdowały się 32 placówki, ich stan sanitarno-techniczny nie budził zastrzeżeń.

Specjalne ośrodki wychowawcze i szkolno-wychowawcze zapewniają naukę i opiekę dzieciom niepełnosprawnym fizycznie bądź umysłowo, a zatem obiekty, w których funkcjonują, w większości są dostosowane do zindywidualizowanego trybu nauczania. W 2024 roku pod nadzorem znajdowały się 23 ośrodki tego typu.

Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych i Socjoterapii na terenie woj. łódzkiego funkcjonowało łącznie 12, ich stan sanitarno-techniczny i higieniczny był zadowalający.

PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO

W 2024 roku pod nadzorem znajdowały się 104 placówki tego typu. W większości były to świetlice środowiskowe, a także ogniska wychowawcze, ośrodki dydaktyczno-rehabilitacyjne dla dzieci niepełnosprawnych, ośrodki adaptacyjne. W 2024 roku kilka placówek zakończyło działalność, np. Świetlica Środowiskowa Nr 4 w Radomsku, Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza „W rodzinie siła” w Lututowie (pow. wieruszowski). Natomiast w 2024 roku działalność rozpoczęła świetlica środowiskowa „Miasto Dzieci i Młodzieży” w Tomaszowie Mazowieckim, świetlica środowiskowa w Kwiatkowicach (pow. łaski). Stan sanitarno-techniczny nie budził zastrzeżeń.

PLACÓWKI WYCHOWANIA POZASZKOLNEGO

W 2024 r. pod nadzorem znajdowało się 100 placówek, w większości to: domy kultury i pałace młodzieży, ogniska pracy pozaszkolnej, pozaszkolne placówki specjalistyczne i inne. Placówki cieszą się dużym zainteresowaniem dzieci i młodzieży, które biorą udział w zajęciach artystycznych, rekreacyjno-sportowych, a także w działalności kulturalnej i imprezach okolicznościowych. Placówki tego typu znajdowały się w bardzo dobrym stanie sanitarno-technicznym.

PLACÓWKI WYPOCZYNKU LETNIEGO I ZIMOWEGO

Na terenie woj. łódzkiego w 2024 roku do bazy MEN zgłoszono 1701 turnusów wypoczynku (1275 letnich, 426 zimowych), ogółem przeprowadzono 951 kontroli. Wypoczynek organizowano przeważnie (69%) w miejscu zamieszkania w formie półkolonii w świetlicach szkolnych i środowiskowych, domach kultury, salach sportowych itp., będących pod stałym bieżącym nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Turnusy wyjazdowe odbywały się w postaci m.in. kolonii, obozów: pod namiotami, sportowych, artystycznych i innego typu. Wypoczynek letni i zimowy zorganizowano prawidłowo, placówki zapewniły właściwe warunki sanitarno-higieniczne uczestnikom wypoczynku, za wyjątkiem pojedynczych przypadków, w których w następstwie zaleceń Państwowej Inspekcji Sanitarnej natychmiast podjęto działania naprawcze. Natomiast poprawił się stan sanitarno-higieniczny Ośrodka Szkoleniowo – Wypoczynkowego w Małczu (pow. tomaszowski), poprzez zrealizowanie obowiązków decyzji PPIS (pow. tomaszowski).

PODSUMOWANIE

W placówkach oświatowo-wychowawczych systematycznie prowadzone są prace remontowe zmierzające do poprawy stanu sanitarno-higienicznego. Niemniej jednak, z uwagi na ograniczone środki finansowe, są one wciąż niedostateczne w stosunku do potrzeb.

Warunki do utrzymania higieny osobistej są dobre – w większości sanitariatów jest stały dostęp do ciepłej, bieżącej wody w każdym pomieszczeniu sanitarno-higienicznym oraz środków do utrzymania higieny osobistej, a w przypadkach ich nie-zapewnienia wydawane są stosowne zalecenia pokontrolne.

Pomimo zwiększającej się liczby nowo powstałych obiektów sportowych w dalszym ciągu w wielu szkołach brak jest dostatecznej bazy do prowadzenia zajęć WF, głównie dotyczy to szkół podstawowych zlokalizowanych na terenach wiejskich.

Problemem obserwowanym od kilku lat jest występowanie wszawicy u dzieci uczęszczających do szkół i przedszkoli woj. łódzkiego. Pracownicy podczas przeprowadzanych kontroli, a także w przypadkach otrzymywanych zgłoszeń o występowaniu tego problemu, przekazują do placówek informacje na temat zapobiegania i zwalczania wszawicy u dzieci i młodzieży.

We wszystkich kontrolowanych obiektach stosowano się do przepisów zawartych w ustawie o ochronie przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Przygotował:

Marcin Głuszczyk

Kierownik Oddziału

Higieny Dzieci i Młodzieży WSSE

PODSUMOWANIE

DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI SANITARNEJ WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO W LICZBACH W ROKU 2024

W 2024 r. pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, w ramach sprawowanego nadzoru, dokonali w obiektach zlokalizowanych na terenie województwa łódzkiego 60423 kontrole sanitarne i wizytacje.

W związku ze sprawowanym nadzorem wydano 6680 decyzji administracyjnych (PPIS -6129, PWIS – 551) oraz 5215 decyzji płatniczych (PPIS – 4813, PWIS – 402).

W postępowaniu represyjnym stosowano karanie mandatowe. Nałożono 1042 mandaty - na kwotę 315 300 zł. Nałożono 178 kar pieniężnych na kwotę 299 027 zł.

W ramach postępowania egzekucyjnego w administracji wydano 821 tytułów wykonawczych celem przymuszenia do wykonania obowiązku.

Tabela poniżej ilustruje działalność w tym zakresie, w poszczególnych zagadnieniach:

Lp.	Zagadnienia	Decyzje				Postanowienia	Tytuły wykonawcze	Nałożone mandaty
		Merytoryczne		Płatnicze				
		PPIS	PWIS	PPIS	PWIS			
1.	epidemiologia	176	0	55	0	293	795	11
2.	bezpieczeństwo żywności i żywienia	3911	0	3049	0	237	8	865
3.	higiena komunalna	1491	0	488	0	543	14	163
4.	higiena pracy	389	0	204	3	175	0	2
5.	higiena dzieci i młodzieży	127	0	50	0	23	4	1
6.	ochrona radiacyjna	0	397	0	57	19	0	0
7.	zapobiegawczy nadzór sanitarny	33	154	967	342	1894	0	0
8.	nadzór nad środkami zastępczymi	2	0	0	0	0	0	0
9.	inne	0	0	0	0	0	0	0
	OGÓŁEM:	6680		5215		1491	732	1042

SPIS TREŚCI

Wstęp	2
Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa łódzkiego	3
Badania wykonywane w zintegrowanych merytorycznie laboratoriach Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa łódzkiego	4
Akredytacja w zintegrowanej merytorycznie bazie laboratoryjnej Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa łódzkiego	5
W zakresie Epidemiologii	7
Sytuacja epidemiologiczna zakażeń i chorób zakaźnych w województwie łódzkim w roku 2024	7
Wykonanie szczepień obowiązkowych w województwie łódzkim w 2024 roku	10
Stan sanitarno-higieniczny podmiotów wykonujących działalność leczniczą w województwie łódzkim w roku 2024	11
W zakresie Higieny Środowiska	14
W zakresie Nadzoru Higieny Komunalnej	14
Jakość wody do spożycia w wodociągach zaopatrujących mieszkańców województwa łódzkiego	14
Ocena skolonizowania instalacji wody ciepłej bakteriami <i>Legionella</i> sp. w stacjonarnych podmiotach leczniczych oraz obiektach zamieszkania zbiorowego	15
Jakość wody w kąpieliskach	15
Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	16
Wnioski	17
W zakresie Nadzoru Higieny Pracy	17
Wnioski	21
W zakresie Nadzoru nad Chemikaliami	22
Nadzór nad substancjami i mieszaninami chemicznymi oraz detergentami	22
Nadzór nad wprowadzonymi do obrotu produktami biobójczymi	23
Nadzór nad prekursorami narkotyków, środkami zastępczymi i NSP	23
Nadzór nad kosmetykami	23
Wnioski	24
W zakresie Bezpieczeństwa Żywności i Żywnienia	25
Charakterystyka stanu sanitarnego zakładów produkcji i obrotu żywnością oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	25
Zakłady produkcji żywności	25
Obiekty obrotu żywnością	26
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	28
Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	28
Nadzór nad suplementami diety, żywnością specjalnego przeznaczenia i żywnością wzbogacaną	30
Jakość zdrowotna środków spożywczych krajowych produkowanych w nadzorowanych zakładach oraz znajdujących się w obrocie w obiektach zlokalizowanych na terenie województwa łódzkiego	31
Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz miejsca obrotu tymi produktami	34
Wnioski	35

W zakresie Higieny Radiacyjnej	36
Pracownie rentgenowskie	36
Zakłady stosujące urządzenia wytwarzające pole e-m 0-300 GHz	36
Monitoring skażeń promieniotwórczych środowiska i żywności na terenie województwa łódzkiego w ramach działania Placówek Pomiarów Skażeń Promieniotwórczych WSSE w Łodzi	36
W zakresie Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego	38
W zakresie Promocji Zdrowia i Komunikacji Społecznej	40
Profilaktyka nadwagi i otyłości	40
Profilaktyka palenia tytoniu	40
Profilaktyka innych uzależnień	42
Profilaktyka zaburzeń zdrowia psychicznego	42
Profilaktyka chorób zakaźnych	43
Profilaktyka chorób nowotworowych	45
Bezpieczeństwo żywności	46
Światowy Dzień Zdrowia WHO	46
W zakresie Higieny Dzieci i Młodzieży	47
Żłobki i kluby dziecięce	47
Przedszkola	47
Szkoły	47
Warsztaty szkolne i centra szkolenia zawodowego	50
Placówki z pobytem całodobowym	50
Placówki wsparcia dziennego	50
Placówki wychowania pozaszkolnego	50
Placówki wypoczynku letniego i zimowego	51
Podsumowanie	51
Podsumowanie	52
Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa łódzkiego w liczbach w roku 2024	52